

DE MILITAIRE SPECTATOR

MAANDBLAD VOOR DE WEERMACHT VAN NEDERLAND EN INDIË

waarin opgenomen:

het Artilleristisch Tijdschrift, het Cavaleristisch Tijdschrift en het
Militair Technisch Tijdschrift.

Directeur-Redacteur: J. MOORMAN, Reserve-Kapitein der Grenadiers.

Redacteuren:

J. J. C. P. WILSON, Kapitein van den Generalen Staf, Leeraar Hoogere Krijgsschool.

A. Q. H. DIJXHOORN, Kapitein der Infanterie.

M. R. H. CALMEIJER, 1e Luitenant der Infanterie, werkzaam bij de Afdeling
Generale Staf van het Dep. van Defensie. P. W. PIETERS, Ritmeester der Huzaren.

A. ETERMAN, 1e Luitenant der Artillerie, Lid der Commissie van Proefneming.

Redactie en Administratie: Zwarteweg 1, Den Haag. Tel. 117783. Postrekening 44715

Abonnement f 2.50 per kwartaal. Indië en Buitenland f 2.50 per jaar. Losse Nummers f 1.50

103de JAARGANG

No. 11

NOVEMBER 1934

INHOUD.

	Blz.
De economische en industriële Verdedigingsvoorbereiding buiten onze grenzen en bij ons, door A. M. VORSTMAN	480
Nieuwe Uitgaven	485, 492, 504, 520
Geleverde Kritiek op I.R. = II A, door A. Q. H. DIJXHOORN	487
De Organisatie der Keuringsdiensten van Waren toegelicht voor Verplegings- officieren, door Ir. J. STRAUB.....	493
Beoefening van het Tuchtrecht in de Weermacht.....	497
De Luchtbeschermingsdemonstratie in Nijmegen, door J. H. VAN RIESEN.....	498
Optreden van het Bataljon bij het verdragend Gevecht, door C. J. A. VAN DER HEEM	505
Leven en Streven in de Koninklijke Landmacht.....	510
Uit de Vakpers	521

DE ECONOMISCHE EN INDUSTRIEELE VERDEDIGINGS- VOORBEREIDING BUITEN ONZE GRENZEN EN BIJ ONS

DOOR A. M. VORSTMAN,
Gep. Generaal-majoor Hoofdtendant.

De economische en industriële verdedigingsvoorbereiding, die in dit tijdschrift en in het algemeen hier te lande nog slechts spaarzaam bespreking vond, verdient nochtans in wijderen kring de aandacht van hen, wie de weerbaarheid van ons land nauw ter harte gaat. Wel zijn er velen — en hun aantal groeit gelukkig tegenwoordig sterk aan — die een open oog hebben voor het gevaar, dat kan schuilen in een onvoldoende weerbaarheid van ons land, indien de gevreesde oorlogsstormen weder hun vernielende krachten in Europa mochten gaan vertoonen. Het is begrijpelijk, dat men in de eerste plaats zich afvraagt hoe het staat met de innerlijke kracht van land- en zeemacht, die geroepen zouden worden om de onafhankelijkheid van den Nederlandschen Staat te verdedigen bij een mogelijken aanval van over de grenzen. Men wil weten, dat onze militaire macht gewicht in de schaal zal leggen bij het opmaken van strategische plannen elders, zoodat men het vooruitzicht kan koesteren buiten het gevreesde conflict te kunnen blijven, omdat een oorlogspartij zal willen voorkomen ons automatisch tot tegenpartij te maken.

Men denkt dan evenwel alleen of hoofdzakelijk aan de *militaire* weerbaarheid.

Men verliest dan uit het oog, dat de weermacht niet op zichzelf staat en kan staan, maar haar kracht moet putten uit het volk zelf in al zijn geledingen. Alles wat zij behoeft moet door het op economisch, industrieel en agrarisch gebied werkzame deel der bevolking worden verschaft. De hiertoe behorende personen, als geheel genomen, zijn derhalve evenzeer een belangrijke factor voor de landsverdediging; de zorg om uit deze verspreid werkende personen een eenheid te scheppen, onmisbaar als ruggesteun voor de militaire weermacht, mag allerminst uit het oog worden verloren. Hoe het mogelijk is om verband te leggen tusschen de militaire weerbaarheid en de economische weerbaarheid van ons land tot nut zoowel van het eene als van het andere deel en van de weerbaarheid in haar geheel, wil ik in het volgende aantonen.

Er bestaat een grondslag voor dit verband, welke is te vinden in punt 2 van het *Voorschrift Etappen- en Verkeersdienst (V.E.V.)*, waarin zijn aangegeven de militaire autoriteiten, die bij mobilisatie als „aanschaffende autoriteiten”, namens den Minister van Defensie, belast zullen zijn met „aanschaffing en aanmaak van materieel in den uitgebreidsten zin”.

Deze oorlogstaak der aanschaffende autoriteiten wordt natuurlijk in vredes-

tijd voorbereid. Het boekwerk „*Vredesinstructiën*” geeft aan, dat de leiding hierbij uitgaat van den Chef van den Generalen Staf, die voor de uitvoering van het werk aan ieder, die een deel ervan heeft te verzorgen, aanwijzingen verstrekt. De uitvoering bestaat in het aanknoopen van relaties met de leidende personen op het gebied van handel, nijverheid en landbouw, om na overleg te komen tot afspraken, waarin wordt vastgelegd hoe bij het intreden van een mobilisatie de talloze leveringen van hetgeen alsdan noodig is om de weermacht paraat op te stellen, zullen worden uitgevoerd, en hoe vervolgens het verbruikte geregeld moet worden aangevuld en de voorraden op peil gehouden, zonder tijdverlies en geheel overeenkomstig de verwachte behoeften.

Het spreekt vanzelf, dat de militaire autoriteiten hierbij niet kunnen treden buiten het eigenlijke terrein van hun werkzaamheid en zich niet kunnen bewegen op de plaats, die aan burgerlijke autoriteiten toekomt. Zoo kunnen de militaire autoriteiten zich met name niet verdiepen in de vraag hoe de burgerlijke staatshuishouding in oorlogstijd zou moeten zijn ingericht om te verkrijgen, dat de instellingen, die leveringen aan de weermacht moeten doen, hiertoe in staat zullen zijn en blijven ondanks de in oorlogstijd zich opdoende buitengewone omstandigheden.

Deze vraag is er een, waarvan de beantwoording aan de Regeering in haar geheel toekomt. Ik behoef maar te verwijzen naar de in omvang alles overtreffende maatregelen, die de regeeringen — zoowel van de oorlogvoerende als van de neutrale rijken — tijdens den wereldoorlog hebben moeten nemen, niet alleen om in de behoeften der legers te voorzien, maar evenzeer om het economische leven van hun bevolkingen gaande te houden en zelfs om deze tegen hongersnood te beveiligen.

Het zal voorts wel duidelijk zijn, dat de regeeringen, in de eerste plaats van de landen, welke in den oorlog betrokken zijn geweest, zich na afloop daarvan hebben beijverd om de opgedane ervaringen zich ten nutte te maken, teneinde, indien onverhoopt weer dergelijke maatregelen mochten noodig worden, de gevreesde gevolgen tot een minimum te kunnen beperken.

In verschillende landen heeft men hiertoe uiteenlopende wegen ingeslagen. Dit wordt reeds begrijpelijk, als men denkt aan de bestaande verschillen in den omvang der industrie; het al of niet aanwezig zijn van grondstoffen hiervoor binnen de eigen grenzen; de mogelijkheid om de eigen bevolking te voeden met de opbrengst van eigen land- en tuinbouw en veeteelt; de gelegenheid om het ontbrekende van over zee aan te voeren; en nog vele omstandigheden meer.

Hieruit volgt tevens, dat elk land bij het bestudeeren van zijn economische weerbaarheid een eigen stelsel van voorbereiding heeft ontwikkeld en dat hetgeen elders als nuttig of mogelijk wordt geoordeeld, voor een land als het onze nog niet navolgenswaardig hoeft te zijn. De vraagstukken, die het meest de aandacht vereischen, zijn die, welke verband houden met het verschaffen van hetgeen het eigen land in vredetijd niet voldoende oplevert om bij voortduring te voorzien in de behoeften der weermacht en der burgerbevolking. Voor ons land denken we dus in de eerste plaats aan tarwe, omdat de opbrengst van het eigen land in dezen tijd nog niet de helft dekt van de behoeften; aan metalen halfabrikaten, die in onze fabrieken tot verbruiksvoorwerpen moeten worden verwerkt; aan katoen en wol voor kleedingstoffen; aan huiden en looimateriaal; aan de ontelbare grondstoffen voor de chemische industrie; en nog veel meer.

In vele opzichten treffen we echter soortgelijke omstandigheden als bij ons aan in *België*, met een evenzeer betrekkelijk beperkt gebied en een dichte bevolking, welke evenals wij behoefte heeft aan geregelden aanvoer van overzee van vele handelsgoederen, die in oorlogstijd onmisbaar zijn.

Het kan dus voor ons van veel belang zijn om kennis te nemen van de organisatie, die in *België* in het leven is geroepen om de economische mobilisatie van het land bij oorlogsgevaar te verzekeren. Des te meer, daar deze organisatie grondig is overdacht en uitgewerkt wordt met een nauwkeurigheid, die met bijna alle bij mobilisatie te verwachten moeilijkheden rekening houdt, zoodat zij als voorbeeld kan worden gesteld.

Deze kennisneming is mogelijk geworden doordat in het *Bulletin Belge des Sciences Militaires* van April 1933 een vrij uitvoerig overzicht van de daar te lande bestaande organisatie is verschenen, dat voor hen, die zich bij ons met de studie van hetzelfde werk bezig houden, van groote waarde moet worden geoordeeld. Dit opstel heeft in de buitenlandsche militaire pers de noodige aandacht getrokken en een bespreking in *De Militaire Spectator* is dus wel op haar plaats.

Allereerst moge een beknopt overzicht worden gegeven van het geheel der maatregelen, die in *België* zijn voorbereid om de economische weerbaarheid van het land bij mobilisatie en in oorlogstijd in vaste banen te leiden.

Er is ingesteld een *Service de la Mobilisation de la Nation* (S. M. N.), die tot taak heeft de bevordering van de economische weerbaarheid in het algemeen, niet alleen dus met betrekking tot de leveringen aan de weermacht, maar ook om te maken dat de levensbehoeften der burgerbevolking in oorlogstijd zullen worden verzorgd. Indien de bevolking niet in haar dringende behoeften zou kunnen voorzien, kan zelfs een perfecte militaire weerbaarheid niet voldoende succes hebben.

Ten behoeve van de burgerbevolking is bij elk niet-militair departement een *Service de la Mobilisation* ingesteld, dat op zijn gebied de maatregelen voorbereidt, die noodig worden geacht en welke in een mobilisatiejournaal worden beschreven. Verschillende ministeries zijn reeds met dit werk gereed gekomen, doch van andere, wier taak op dit gebied buitengewoon omvangrijk is, is het gereed komen nog niet te voorzien.

De chefs van deze Services zijn vereenigd in een *Commission Permanente de la Mobilisation de la Nation* (C. P. M. N.); de voorzitter dezer commissie is tevens Chef van de S. M. N. De voordeelen van eenhoofdige leiding, die het geheel kan overzien, zijn hiermee verkregen.

De aanschaffingen ten behoeve van de weermacht bij mobilisatie en in oorlogstijd worden voorbereid door acht verschillende diensten en bureaux, die in vreedstijd de gewone aanschaffingen verzorgen.

Deze diensten en bureaux worden bij mobilisatie vereenigd onder een dan op te richten *Direction du Ravitaillement et des Evacuations de l'intérieur* met de bijzondere taak om het leger op oorlogsvoet van alles te voorzien wat het noodig heeft. De Chef van de S. M. N. is tevens de aangewezen chef van deze direction in oorlogstijd. In vreedstijd geeft hij aanwijzingen en bevordert hij de samenwerking tusschen de dan ieder op zichzelf werkende militaire diensten en bureaux.

Naarmate de voorbereidingen der militaire oorlogsleveringen toenamen, bleek het meer en meer noodig zekerheid te verschaffen, dat de leveranciers in staat zouden zijn en blijven grondstoffen, brandstoffen, vervoermiddelen, enz. te verkrijgen om hun leveringen uit te voeren, ondanks dat, naar verwacht

wordt, de omstandigheden alsdan het verkrijgen van een en ander zeer zouden bemoeilijken.

Om deze reden werd bepaald, dat bij mobilisatie zal worden opgericht een *Office des Approvisionnements*, dat tot bijzondere taak zal hebben aan de leveranciers al datgene te verschaffen, wat zij niet met eigen middelen zouden kunnen verkrijgen.

De Chef van dit Office en zijn voornaamste medewerkers zijn reeds in vredes-tijd aangewezen; zij zijn vereenigd in een *Commission des Approvisionnements*, dat het mobilisatiedossier van het Office samenstelt.

De Chef van de S. M. N. is voorzitter van deze commissie; de vice-voorzitter der commissie is aangewezen chef van het Office in oorlogstijd.

Zoo zijn ook hier de voordeelen van eenhoofdige leiding, die het geheel kan overzien, verkregen. En tevens is in den persoon van den Chef der S. M. N. tot stand gekomen de samenwerking en eenheid van opvatting en uitvoering tusschen de voorbereidingen der militaire en burgerlijke zijden van de economische landsweerbaarheid.

De eenhoofdige leiding kan dubbel werk voorkomen; sluit de mogelijke omissie van voorbereidingen uit, die op een grensgebied van twee verschillende diensten liggen; bevordert het gelijk op werken van diensten, wier belangen elkaar raken; en is tenslotte een waarborg voor een geregeld en doordacht voortgaan van het werk ten bate van het geheel.

De gewone werkwijze der in vredes-tijd bestaande militaire aanschaffings-diensten om de leveringen in oorlogstijd voor te bereiden, bestaat in het sluiten van uitgestelde contracten („*contrats différés*”) met fabrikanten. Deze contracten blijven rusten tot oorlogsgevaar aanwezig is. Zij worden echter tot in details uitgewerkt en bepalen alzoo:

den aard der te leveren goederen, met de aan de hoedanigheid te stellen eischen; de hoeveelheid; de productie per dag; de mobilisatiedag, waarop de eerste levering ten vervoer opgeladen gereed moet staan; de wijze, waarop de te vervaardigen goederen aan den ontvanger zullen worden overgedragen; de wijze, waarop de prijzen zullen worden berekend; de betaalstermijnen en het verstrekken van voorschotten op declaraties wegens leveringen, teneinde de loonen te kunnen blijven betalen; het uitstel van opkomst van dienstplichtig fabriekspersoneel; de verstrekking van grondstoffen, brandstoffen, vervoermiddelen en derg. van rijkswege, voorzover de leverancier hiervoor niet zelf kan zorgen; de regeling van geschillen; de geldigheidsduur van het contract en de vernieuwing.

Dan is er nog in het begin van 1934 bij de Kamer van Volksvertegenwoordigers een wetsvoorstel ingediend om aan de tot stand gekomen uitgestelde contracten bij mobilisatie automatisch het karakter te geven van *vorderingsbevelen*. Komt deze wet tot stand, dan zal dit tot gevolg hebben, dat een leverancier verplicht is aan de uitvoering van het uitgestelde contract den voorrang te geven boven het nakomen van andere verplichtingen, welke hij reeds tegenover derden op zich mocht hebben genomen. Het legt hem dan overmacht op, die hem zal bevrijden van eventueele verplichtingen tot schadevergoeding, die hij anders zou moeten betalen wegens het niet nakomen van met particulieren reeds gecontracteerde leveringen.

Het uitgestelde contract scheidt wederzijdsche verplichtingen. De leverancier verplicht zich tot levering aan den Staat van nauwkeurig omschreven goederen in bepaalde termijnen. Daartegenover waarborgt de Staat aan den leverancier,

dat de levering niet door uit den mobilisatietoestand voortvloeiende moeilijkheden zal vastloopen.

Men kan hieruit reeds zien hoeveel belang in *België* zeer terecht wordt gehecht aan een waarborg voor het bij mobilisatie kunnen verkrijgen van goederen, die alsdan voor de weermacht noodig zijn. Voor ons is dit belang natuurlijk niet minder groot, maar onze voorbereidingen zijn nog niet zoover gevorderd, dat zij in even zoo vasten bodem zouden kunnen worden verankerend.

De besproken contracten worden genoemd van de eerste soort. De contracten tweede soort worden voorbereid door de *Commission des Approvisionnements*. Zij betreffen de aanschaffing van grondstoffen en van al hetgeen noodig is om van rijkswege te worden verstrekt aan leveranciers, die een contract eerste soort hebben gesloten en niet in staat zijn zich deze onmisbare goederen zelf te verschaffen. Een dergelijke vooruitziende geest wordt bij ons nog noode gemist.

Bij ons is in voorbereiding de oprichting van een *Centraal Orgaan*, dat alles op het gebied van den aanschaffingsdienst voor de weermacht bij mobilisatie zal hebben te verzorgen. Is dit eenmaal tot stand gekomen, dan zal voortdurend contact met een organisatie ten behoeve van de belangen der burger bevolking niet kunnen worden gemist, anders ontbreekt het fundament. Wacht men met de verzorging van deze belangen totdat bij mobilisatie hiervoor alles geïmproviseerd moet worden, dan laat men ook de resultaten der militaire voorbereidingen aan het spel van het toeval over en ontnemt men hieraan de onmisbare zekerheid van goede werking, voor zoover deze zekerheid reeds in vredestand kan worden verkregen.

En al mocht, evenals in 1914 het geval is geweest, er veel ten goede kunnen worden gedaan, indien de tijd ertoe ons wordt gelaten en wij voor deelneming aan den oorlog gespaard blijven, dan is toch niet te ontkennen, dat als een gevolg van de improvisatie schatten aan geld en energie worden verspild, die bij doelmatig gebruik na voorbereiding in vredestand grootere baten hadden kunnen opleveren.

Het denkbeeld van de oprichting bij ons van een organisatie in denzelfden geest als de S. M. N. in *België* mag derhalve worden beschouwd aller aandacht te verdienen en waard te zijn te worden verwezenlijkt, opdat ook wij bij mobilisatie zoo weinig mogelijk aan het toeval zullen behoeven over te laten.

Ten behoeve van de economische mobilisatie der burger bevolking in *België* worden dergelijke uitgestelde contracten gesloten als voor de militaire leveringen. Voor de laatste alleen zijn reeds honderden contracten gereed. *België wordt derhalve overdekt met een netwerk van maatregelen om zich bij oorlogsgevaar ook economisch te weer te stellen.* Dit netwerk krijgt steeds nauwer mazen en het wordt automatisch toegehaald, zoodra er oorlogsgevaar dreigt. Hierdoor ontstaat een vereeniging van kracht, die voor de doelmatige organisatie van onberekenbaar nut kan zijn. *Dit voorbeeld bij ons nagevolgd, maar dan naar omstandigheden gewijzigd, kan ook onze militaire voorbereidingen op een vasten bodem vestigen, opdat zij hun preventieve werking bij oorlogsgevaar zullen kunnen toonen.*

In 1914 was er van economische voorbereiding bij ons nog weinig sprake. Men ging den oorlogstijd in met de verwachting, dat geregelde aankoop het noodige zou verschaffen en dat overigens de artt. 32 en 33 van de *Inkwartieringswet* zouden worden toegepast, wanneer gewone aankoop op moeilijkheden stuitte. Maar ook de toepassing van het vorderingsrecht was weinig uitgewerkt.

Er zal nu wel niemand meer zijn, die zou meenen, dat met een dergelijken toestand van voorbereiding zou kunnen worden volstaan. De tijdens den wereldoorlog opgedane ervaring leidt tot de verwachting, dat bij een toekomstige oorlog al dadelijk de handel in een dwangbuis zal worden geperst, als waarin zij zich op het eind van 1918 nog slechts moeilijk kon bewegen. Vrije aankoop moet uit het plan van voorbereiding worden geweerd; alleen aanschaffing naar een door beide partijen reeds in vreedstijd overwogen en schriftelijk vastgelegd plan kan voldoende zekerheid geven, dat het noodige ook geleverd zal worden.

In België heeft men hiertoe *het stelsel der uitgestelde contracten* gekozen.

(Slot volgt.)

NIEUWE UITGAVEN

Beginnelsen der Militaire Aardrijkskunde van Nederland, door J. J. C. P. WILSON, Kapitein van den Generalen Staf, Leeraar aan de Hoogere Krijgsschool. Breda, de Koninklijke Militaire Academie (N°. 551 van de boekenlijst).

De voorganger van dit leerboek was dusdanig verouderd, dat een grondige herziening en omwerking noodig waren. Het is een goede gedachte van ons legerbestuur geweest den Kapitein WILSON met dezen arbeid te belasten. Kapitein WILSON toch is een deskundige op dit gebied, zooals er moeilijk een tweede in ons leger is te vinden en zij, die bij hun studiën het boek ter hand nemen, mogen dankbaar zijn op het uitgebreide terrein van de militaire aardrijkskunde door hem te worden rondgeleid. Wij kunnen het 351 bladzijden dikke leerboek natuurlijk niet, den inhoud op den voet volgende, aan een bespreking onderwerpen. Wij zullen er ons daarom toe bepalen aan te geven, wat er al zoo in het boek is te vinden.

In hoofdstuk I „*Ligging, uitgestrektheid en vorm der grenzen van Nederland*” is mede de strateeg aan het woord. De schr. verklaart op heldere wijze de beteekenis van Nederland in een conflict tusschen naburige staten; op overtuigende wijze toont hij aan de noodzakelijkheid van het bezit van een deugdelijke weermacht. Niet veel inkt is er noodig geweest om de idee van „nationale ontwapening” op niet te weerspreken wijze den hals om te draaien. Belangwekkend is het betoog, dat pleit voor het voeren van een „zelfstandigheidspolitiek”, waarbij schr. gelegenheid vindt te wijzen op het groote belang van een vroegtijdige mobilisatie in geval van een conflict tusschen naburige staten.

De *statistische gegevens betreffende de oppervlakte en de bevolking van Nederland*, hoofdstuk II vormende, doet schr. voor ons leven, omdat hij onder de droge getallenstaten eenige conclusies opneemt. Wist men, om een voorbeeld te noemen, dat in de Vesting Holland op $\frac{1}{5}$ deel van ons grondgebied bijna de helft van de bevolking woont? Wist men, dat alleen reeds van de lichte 1929 het aantal niet-ingelijfde goedgekeurde jongelieden 29.511 bedroeg en dat de reserve aan personeel, waarover wij in voorkomend geval zouden kunnen beschikken, derhalve geweldig groot is?

Hoofdstuk III geeft beschouwingen over *de vorming van den Nederlandschen bodem en zijn verticalen vorm*. Wie iets wil weten omtrent het ontstaan van enkele grondsoorten, de vorming van plistoceene en van holoceene gronden, het ontstaan van de Zuiderzee, dan wel gegevens wenscht omtrent de Middellzee, de Lauwerszee, de Dollard, meren en plassen, peilen, hoogteligging van het polderland, inklinking, enz., enz., kan in dit hoofdstuk terecht.

Hoofdstuk IV behandelt *de verdeeling der verschillende grondsoorten over Nederland's oppervlakte en de middelen van bestaan*.

Bijzonder belangwekkend is hoofdstuk V „*de drinkwatervoorziening in Nederland*”. Na op de algemeene en de militaire beteekenis van een goede drinkwatervoorziening te hebben gewezen, behandelt de Kapitein WILSON achtereenvolgens:

- de wijzen van watervoorziening in Nederland;
- de drinkwaterleidingen;

- het drinkwaterleidingbedrijf; duinwaterleidingen;
- de waterwinplaatsen buiten het duingebied;
- de stand der drinkwatervoorziening, toegelicht door een duidelijke schets, waarop grijs is gekleurd het gebied van ons land, dat van leidingwater wordt voorzien;
- de overheidsbemoeiing;
- de drinkwatervoorziening te velde.

„De *electriciteitsvoorziening in Nederland* (hoofdstuk VI), ook voor militairen een zoo bijzonder belangrijk onderwerp, is vervolgens onder de loupe genomen. Wij treffen een tabel aan, waaruit blijkt in hoeverre de electricische beweegkracht in verschillende bedrijven wordt aangewend, alsmede een staat, die een overzicht geeft van de in Nederland aanwezige electriciteitsfabrieken. Uit militair oogpunt beschouwd zijn de hoofdstukjes „koppeling van stroomopwekkingsbedrijven”, „verzekering van de electriciteitsvoorziening in oorlogstijd” en „de electrificatie van spoorwegen” de bestudeering overwaard.

De *bescherming van Nederland tegen de zee en tegen de groote rivieren* (hoofdstuk VII) en „*de afwatering van Nederland*” (hoofdstuk VIII) doen onze gedachten teruggaan naar onze Academie- of onze Hoofdcursusjaren, toen wij gebukt zaten over zee-, rivier-, boezem- en waterstaatskaarten, teneinde te trachten de daarop vertolkte wijsheid machtig te worden. Heden ten dage kunnen de „jonkers” ook nog worden gepijnigd met „iets(!) over het begrip waterstaatsrecht” en „de afsluiting en gedeeltelijke droogmaking der Zuiderzee”.

De *militaire onderwaterzettingen* (hoofdstuk IX) zijn op zeer overzichtelijke en duidelijke wijze behandeld. Het uit den aard der zaak wat „droge” onderwerp (hoewel de benaming anders zou doen vermoeden) wordt wat opgevroolijkt met voorbeelden, zooals: het ontzet van Leiden en het doorsteken van den Lekdijk door de Franschen in 1672.

Aan „*de waterwegen*” (hoofdstuk X) worden 38 bladzijden gewijd, wel een bewijs, dat aan deze nationale verkeerswegen de noodige aandacht is besteed. Onnoodig te zeggen, dat beschouwingen over het Twentsche kanalenplan en over de verbetering van de verbinding van Amsterdam met den Boven-Rijn niet ontbreken.

Hoofdstuk XI stelt de economische beteekenis en de capaciteit van de *spoor- en tramwegen* in het licht en bespreekt vervolgens hun militair gebruik en hun beteekenis in het mobilisatietijdperk, in het concentratietijdperk en gedurende de operatiën. Een afzonderlijk hoofdstukje handelt over „de spoorwegen en het luchtgevaar”. Met het oog op dit gevaar concludeert schrijver: „dat het van overwegend belang moet worden geacht, dat zóó vroegtijdig wordt gemobiliseerd en geconcentreerd, dat het gevaar van luchtaanvallen nog niet aanwezig is, dus vóór een mogelijke schending onzer onzijdigheid”.

Hoofdstuk XII bespreekt „*het motorwezen en het rijkswegenplan*” waarbij in het bijzonder op de militaire beteekenis van dit plan wordt gewezen, alsmede op de militaire beteekenis van motorvoertuigen. Het is een bij uitstek modern en belangrijk hoofdstuk!

De *motorvordering* werd nog in het vorige hoofdstuk behandeld, de *paardenvordering* in hoofdstuk XIII. Beiden worden met statistische gegevens toegelicht.

Post-, telegraaf-, telefoon- en radiografisch verkeer (hoofdstuk XIV) alsmede „*luchtverkeer*” (hoofdstuk XV) moeten in deze bespreking maar met een simpele „vermelding” genoegen nemen.

Van bijzondere waarde acht ik de „*beschrijving van eenige belangrijke terreingedeelten in Nederland*” (hoofdstuk XVI), waaruit blijkt, welk een uitgebreide terreinkennis de samensteller van dit leerboek bezit. Ten bewijze daarvan moge ik aanraden eens te lezen, wat omtrent de Peel vermeld is.

De Majoor-Intendant J. B. DE JONGH heeft, op verzoek van den Kapitein WILSON, de bewerking van hoofdstuk XVII „*Nederland als economisch-geografisch gebied*” op zich genomen. Wij vinden hierin een overzicht van de economische ontwikkeling na 1814, beschouwingen omtrent Nederland als productieland en tot slot een korte beschouwing omtrent de economische positie van Nederland, bezien in het licht van de huidige wereldcrisis.

De reden, waarom wij zoo uitvoerig het door den kapitein WILSON geschreven leerboek hebben besproken, is om voor zijn uitmuntend en leerzaam werk belangstelling te wekken. Mogen ook zij, die K. M. A. of Hoofdcursus reeds lang hebben verlaten of een opleiding elders genoten, het ter hand nemen!

BESCHOUWINGEN OMTRENT GELEVERDE KRITIEK OP I.R. = II A

DOOR A. Q. H. DIJXHOORN,
Kapitein der infanterie.

De meening is geuit, dat het systeem, volgens hetwelk een hws moet worden bezet en verdedigd en zooals een en ander in I.R. = II A is omschreven, niet het meest aanbevelenswaardige is, omdat dit systeem het den vijand al heel gemakkelijk maakt door een hws heen te dringen. De gronden, waarop deze meening berust, komen — kort samengevat — in hoofdzaak op het volgende neer:

- 1°. als men een dubbele decimeter neemt, dan blijkt uit de schets, voorkomende op blz. 87 van het reglement, dat de strook, waarin de voorcompagnieën zich ter verdediging inrichten, slechts 200 m diep is;
- 2°. aangezien in een regimentsvak de drie bataljons bij voorkeur naast elkaar worden geplaatst, blijven er geen troepen over, welke zich tusschen de strook der voorcompagnieën en de stoplijn ter verdediging kunnen inrichten;
- 3°. om dezelfde reden, als genoemd onder 2, blijven er te weinig manschappen en wapenen over om een krachtig vuur te organiseeren voor de stoplijn; deze weinige manschappen stellen zich — uit den aard der zaak — op in een strook, welke nog minder diep is dan 200 m;
- 4°. de aanvaller heeft derhalve met zijn artillerie slechts de vuurorganen te neutraliseeren, welke zijn opgesteld in de 200 m diepe strook der voorcompagnieën; na de verovering van deze strook houdt hij even halt om zich te ordenen; vervolgens neutraliseert hij met zijn artillerie de vuurorganen, opgesteld achter de stoplijn, dringt door deze lijn heen en afgehoopen is het met den in de hws geboden weerstand en, conclusie, wat een bok is er in ons nieuwe I.R. = II A geschoten!

Ik acht het van belang om in *De Militaire Spectator* de hierboven vertolkte en — zooals ik bemerkte — reeds ruim verspreide meening te bestrijden, hopende zodoende het gestichte kwaad (dat is het gestichte wantrouwen in de deugdelijkheid van ons reglement), te achterhalen en den kop in te drukken.

Het onder ten eerste aangevoerde argument kan zonder al te groote moeite worden ontzenuwd door te verwijzen naar punt 116, waar staat, dat de strook der voorcompagnieën een diepte heeft van 300—500 m. Het is bepaald aanvechtbaar om een argument te baseeren op de afmetingen van een min of meer geslaagd schetsje (waarop de bedoelde diepte bovendien meer is dan 200 m), met totale negatie van de tekst van het reglement.

De argumenten, genoemd onder 2 en 3, getuigen van een „niet begrijpen”. Inderdaad vermeldt punt 123, dat — indien de terreingesteldheid zich hier-

tegen niet verzet — het aanbeveling verdient in een regimentsvak de drie bataljons naast elkaar te plaatsen. Onjuist is echter om hieruit de conclusie te trekken, dat door deze bepaling aan een bataljon de gelegenheid wordt ontnomen om tusschen de strook der voorcompagnieën en de stoplijn weerstand te bieden. Dit laatste zou *wel* het geval zijn, indien — bij een opstelling met 3 bataljons naast elkaar — aan elk bataljon een vak werd toegewezen ter breedte van 800—1000 m, een breedte, welke punt 122 aangeeft voor *voorbataljons*. Doch de in punt 122 genoemde getallen gelden *niet* voor bataljons, welke zich *over de volle diepte van een hws* ter verdediging moeten inrichten.

Ik heb wel eens de redeneering gehoord, dat, bij een opstelling met 3 bataljons naast elkaar, de frontbreedte van een regiment — op grond van het bepaalde in punt 122 — $3 \times (800 \text{ tot } 1000 \text{ m}) = 2400 \text{ tot } 3000 \text{ m}$ en de frontbreedte van een divisie met slechts 2 voorregimenten $2 \times (2400 \text{ tot } 3000 \text{ m}) = 4800\text{—}6000 \text{ m}$ wordt; hetgeen in strijd is met de gevechtshandleiding, waarin voor een divisie een frontbreedte is opgegeven van 3—4 km.

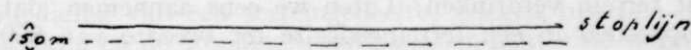
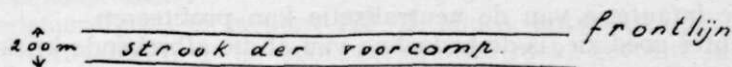
Het moet den lezer thans wel duidelijk zijn, dat deze redeneering op een onjuisten grondslag berust, omdat — ik moge het herhalen — een voorbataljon, bedoeld in punt 122, zich niet over eenzelfde diepte ter verdediging inricht als een regiment of als een divisie. Met een dergelijke eenvoudige vermenigvuldiging maakt men dus een fout.

Om de frontbreedte van een bataljon, dat zich over de volle diepte van een hws ter verdediging moet inrichten, te berekenen moet men als uitgangspunt nemen de frontbreedte van een divisie, welke — op grond van de oorlogservaring — in normaal terrein 3—4 km bedraagt. Heeft een divisie 6 bataljons in de hws (2 in de voorpostenstrook en 1 als divisiereserve), dan krijgt elk bataljon dus een vak ter breedte van 500—700 m. Staan de bataljons in een regimentsvak dus naast elkaar, dan krijgen zij een veel smaller vak, dan genoemd is in punt 122 en hun is derhalve geenszins de gelegenheid ontnomen om, ergens tusschen de strook der voorcompagnieën en de stoplijn, nog een weerstand te organiseren. Evenmin behoeft de verdediging in de stoplijn te worden toevertrouwd aan slechts een handje-vol menschen. Bovendien: het moet toch iedereen duidelijk zijn, dat — wanneer eenmaal is bepaald hoeveel bataljons voor de verdediging van de hws noodig zijn (in ons voorbeeld: 6) — het in de dichtheid van de bezetting geen verandering brengt of men dat aantal bataljons over 2, dan wel over 3 vakken verdeelt.

Tenslotte moge ik doen opmerken, dat I.R. = II A er nergens aanleiding toe geeft om te veronderstellen, dat — bij het plaatsen van de 3 bataljons naast elkaar — in beginsel afstand moet worden gedaan van het bieden van weerstand tusschen de strook der voorcompagnieën en de stoplijn. Herhaaldelijk is op het organiseren van dien weerstand de aandacht gevestigd (zie punt 118, 1e alinea; punt 119, 1e alinea; punt 123, 3e alinea). Wel heeft I.R. = II A er op gewezen, dat de belangrijkste vuren zijn die, gelegen voor de frontlijn, en die, gelegen voor de stoplijn (punt 92, 1° en punt 117), en dat voor het organiseren van een weerstand tusschen de strook der voorcompagnieën en de stoplijn vereischt is, dat de terreinomstandigheden gunstig zijn, de diepte van de hws zulks toelaat en voldoende troepen beschikbaar zijn (punt 117). Dit beteekent echter geenszins, dat van het bieden van vorenbedoelden weerstand in beginsel afstand wordt gedaan, doch voorkomt, dat men steeds tot het organiseren van dezen weerstand zou meenen te moeten overgaan, ook in gevallen waarin de omstandigheden dit ongewenscht maken.

Met deze beschouwingen moge ik dus hebben afgerekend met de, in den aanhef van dit artikel, sub 2 en 3 genoemde argumenten en ik ga dus thans over tot argument N°. 4.

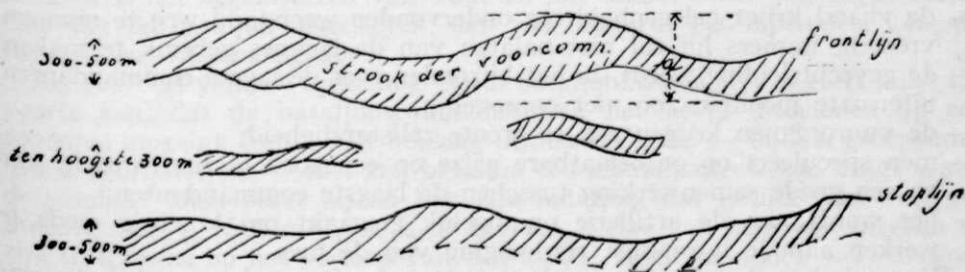
De wijze, waarop de gang van zaken bij een aanval wordt voorgesteld, is wel zeer suggestief en wordt dit nog meer, als men zijn meening toelicht met de schets I, welke mij inderdaad is voorgeteekend!

Schets I.

Over de onjuiste getallen behoef ik niet meer te praten, evenmin over het feit, dat — wanneer het om een krachtige verdediging gaat — in deze schets de weerstand tusschen de strook der voorcompagnieën en de stoplijn is *vergeten!*

Voorts is het niet juist om de inrichting van een hws voor te stellen als een *samenstel van rechte lijnen*. Ik mag dus wel zoo vrij zijn om naast de misleidende schets I een andere te plaatsen (schets II).

Schets II.

Den geachten lezer vraag ik, of het de aanvallende artillerie ook nu nog zoo gemakkelijk is om de verdedigende vuurbronnen te dooven. Want zij kan nu niet volstaan met „maar een strookje van 200 m diepte” te neutraliseeren. Immers het is glad onmogelijk, dat de aanvaller het juiste beloop van de hier geschetste *kromme lijnen* weet en hij zal dus een strook moeten neutraliseeren ter diepte van bijvoorbeeld *a* meter, waarbij *a* belangrijk meer is, dan 200 m, ja zelfs belangrijk meer dan 300—500 m.

Voor het neutraliseeren van het overige gedeelte van de hws geldt een overeenkomstige redeneering, waarbij uit de figuur al heel gemakkelijk is op te maken, dat de hws over vrijwel de geheele diepte voor neutralisatie in aanmerking komt, zij het, dat — in sommige gevallen — de vijand op den duur wel enkele onbezette terreingedeelten zal ontdekken, welke hij bij de neutralisatie kan overslaan.

Tenslotte zou ik gaarne aan de geachte tegenstanders van I.R. = II A

de volgende vraag willen stellen. Heeft U wel eens uitgerekend hoeveel artillerie, ook voor het systematisch neutraliseeren van Uw ondiepe strookjes (200 en 150 m) noodig is? Voor de in deze materie niet-ingewijden moge ik in het kort dit zeggen: voor onderdrukingsvuur wordt gerekend op 1 batterij per 100 m front; voor het neutraliseeren van geheele terreinstrooken 100 schoten (de Franschen spreken zelfs van 100—150 schoten) per ha. Deze schoten moeten dan worden afgegeven in een zéér kort tijdsbestek, opdat de aanvallende infanterie van de neutralisatie kan profiteren.

Als ik echter goed zie, is de bedoeling van al die afbrekende kritiek op het verdedigingssysteem van I.R. = II A geen andere, dan een poging om te geraken tot een systeem, waarbij de vuurorganen over de geheele diepte van de hws worden uitgezaaid. Doch heeft men er zich wel eens rekenschap van gegeven, hoe de 36 automatische wapens, waarover een bataljon beschikt, alsdan in het terrein verdrinken? Laten we eens aannemen, dat een voorbataljon is opgesteld in een terreingedeelte ter breedte van 800 m en ter diepte van 1000 m; dan komt er 1 *automatisch wapen te staan op elke 22.000 m²!!* Voor alle nadeelen, verbonden aan „zaaien”, zou ik gevoelig kunnen verwijzen naar een artikel, voorkomende in de M. S. van Augustus 1934, blz. 368. Maar ik kan toch niet nalaten om in het kort al die nadeelen, zooals ik ze zie, op te sommen:

- van een behoorlijk vuursysteem in het inwendige van de hws kan geen sprake zijn;
- lacunes in het vuur zijn niet te vermijden;
- de vernietiging van een enkel vuurorgaan vergroot een lacune of doet, waar ze niet bestond, een lacune ontstaan;
- de vijand krijgt gelegenheid om ondervonden weerstand weg te manoeuvreeren; immers hij zal niet nalaten van de lacunes gebruik te maken;
- de gevechtsleiding wordt, in het bijzonder voor de lagere commandanten, uitermate moeilijk, zoo niet onmogelijk;
- de vuurorganen krijgen een te groote zelfstandigheid;
- men speculeert op ontoelaatbare wijze op een goed tactisch inzicht van en een goede samenwerking tusschen de laagste commandanten;
- het wordt aan de artillerie onmogelijk gemaakt om krachtig mede te werken aan de inwendige verdediging van de hws.

Hiermede ben ik gekomen aan het einde van mijn poging om de geleverde kritiek op het verdedigingssysteem van I.R. = II A te ontzenuwen. Moge het door die kritiek gestichte kwaad spoedig zijn hersteld!

Nu ik eenmaal bezig ben te schrijven, neem ik de gelegenheid maar waar, om nog iets op te merken over de *indeeling van een regimentvak in 3 bataljonsvakken*. Helaas, althans naar mijn meening, ontmoet deze bepaling geen onverdeelde instemming. Ik wil trachten de tegenstanders van een dergelijke vakindeeling met het bepaalde in I.R. = II A te verzoenen.

Bij het opzetten van een verdedigingsplan geldt als beginsel, dat men zóóveel troepen in de hws moet plaatsen, als noodig zijn om haar met vuur te kunnen verdedigen (punt 85). Laten wij eens aannemen, dat daartoe in een bepaald vak x eenheden noodig zijn. Welnu, dan doet het — zooals ik hierboven reeds opmerkte — aan de dichtheid van de bezetting van de hws niets af, of men deze x eenheden verdeelt over 2, dan wel over 3 vakken. Nòch in het eene geval, nòch in het andere wordt aan die bezetting één vuurwapen toegevoegd of één vuurwapen onttrokken.

Dat door het plaatsen van de 3 bataljons naast elkaar de intensiteit van de verdediging geringer wordt (een dikwijls door mij vernomen argument) is beslist in strijd met de werkelijkheid. Ik kan er niet genoeg den nadruk op leggen, dat indeeling in 2 of 3 vakken *niets, maar dan ook heelemaal niets*, met de dichtheid van de bezetting heeft te maken.

Waarom heeft I.R. = II A dan zoo'n voorliefde voor het plaatsen van 3 bataljons naast elkaar?

Het reglement geeft er in punt 123, 2e alinea, antwoord op.

Het gevecht wordt, in de hoofdweerstandstrook, gevoerd in de diepte. Achter in de hws geplaatste vuurorganen kunnen (moeten) vuren vóór meer naar voren opgestelde eenheden; bijvoorbeeld kan aan zware mitrailleurs, opgesteld achter de stoplijn, worden opgedragen hun vuur te brengen vóór de frontlijn, dan wel kunnen deze wapenen worden bestemd om bij te dragen tot de verdediging van een terreingedeelte, gelegen tusschen de strook der voorcompagnieën en de stoplijn. Voorts kunnen achter de stoplijn opgestelde onderdeelen worden gebruikt voor het uitvoeren van tegenstooten ter herovering van punten, welke door den vijand aan meer naar voren opgestelde onderdeelen zijn ontruikt, enz., enz. Het moet dus wel duidelijk zijn, dat de commandovoering in de diepte van bijzonder belang is en dat te dien aanzien bij voorkeur geen „2 kapiteins op het schip” moeten worden geplaatst. Twee kapiteins zijn aanwezig, wanneer een regiment wordt opgesteld met 2 voorbataljons en het 3e bataljon een plaats krijgt achter de stoplijn. De commandant van dit 3e bataljon heeft — behalve met zijn R.C. — nog te maken met de commandanten van de beide voorbataljons. Zonder overleg met deze laatsten is het organiseeren van vuur en het ondernemen van tegenstooten door het 3e bataljon uitgesloten, dan wel ontardt een optreden van dit bataljon in wildemansgedoe.

Als voordeel van een opstelling met 3 bataljons naast elkaar geeft punt 123 voorts aan, dat de bataljonscommandanten het bevel uitoefenen op een zoo smal mogelijk front. Wat beklag ik den B.C., die — bij een groepeerings met 2 voorbataljons — met zijn bataljon een plaats aangewezen krijgt achter de stoplijn! Daar staat hij nu met zijn bataljon, dat is uitgerekte over een breedte van ± 1500 m! Wat is de invloed, welke van hem kan uitgaan op zijn troepen en op het verloop van den strijd? Heeft men zich wel eens goed op de plaats van dien B.C. gedacht?

Doch er is meer.

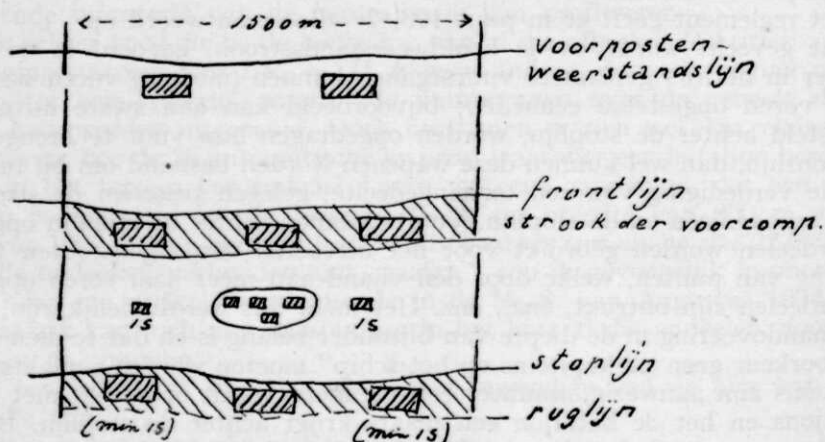
De aard onzer terreinen en onze organisatie hebben er toe geleid te bepalen, dat weerstandbiedende voorposten regimentsvaksgewijze moeten worden uitgezet. Wordt een regiment de verdediging opgedragen van een vak ter breedte van ± 1500 m, dan zullen voor weerstandbiedende voorposten ongeveer noodig zijn 2 tirailleurcompagnieën met 1 of meer sectiën zware mitrailleurs. Ik neem met opzet dezen toestand, omdat hij het meest *ongunstig* is; immers is het vak breder (bijvoorbeeld 2 km), dan zal een geheel bataljon op voorposten moeten komen en wordt de bezetting van de hws gevormd door slechts twee bataljons. Laten we nu eens aannemen, dat, in het door mij gekozen voorbeeld, de tactische situatie eischt, dat de verdeling der troepen behoort te zijn, zooals op schets III schematisch is aangegeven. Een groot blokje stelt een tirailleurcompagnie, een klein blokje een tirailleursectie voor.

Het zal wel geen betoog behoeven, dat men in dit geval en in soortgelijke gevallen eerder tot een aanvaardbare troepenindeeling komt bij het vormen

van drie, dan bij het vormen van twee vakken, zelfs wanneer men in de voorste strook van de hws 4 tirailleurcompagnieën opstelt, mits men dan de bataljonsvakken maar niet eenzelfde breedte geeft.

Een drie-indeeling maakt het den R.C. voorts gemakkelijker te accentueeren in welke gedeelte van zijn vak hij den nadruk wenscht te leggen.

Wordt een regiment, wat soms kan geschieden, door den D.C. met een

Schets III.

bataljon of een gedeelte daarvan versterkt, dan zullen die troepen bij voorkeur moeten worden aangewezen voor de voorposten. Een drie-indeeling levert dan in 't geheel geen bezwaar meer op.

Tenslotte moge ik, ten bate van een drie-indeeling, de laatste pijl verschieten, welke ik nog op mijn boog heb, n.l. deze: de oorlogservaring heeft geleerd, dat een dergelijke indeeling doorgaans beter is dan een twee-indeeling. Laten wij toch vooral niet de ervaringen, opgedaan in den grooten oorlog, al te spoedig op zijde zetten. Vier lange jaren heeft men op de slagvelden practijk opgedaan! Wie zich aan een ander spiegelt, spiegelt zich zacht!

NIEUWE UITGAVEN

Oesterreich-Ungarns letzter Krieg 1914-1918, Fünfter Band. Herausgegeben vom Oesterreichischen Bundesministerium für Landesverteidigung und vom Kriegsarchiv. Uitg. Verlag der Militärwissenschaftlichen Mitteilungen, Wien. I, Stubenring 1. Prijs gebr. RM. 30.—, geb. RM. 36.—.

A history of the world war 1914-1918, by LIDDELL HART. Uitg. Faber and Faber, 24 Russell Square, London. W.C. 1. Prijs 8/6.

Geschichte de Luftwaffe, door Major a. D. Freiherr von Bülow. Uitg. Moritz, Diesterweg, Frankfurt a.M. Prijs gecart. RM. 4.—, in linnen band RM. 5.60.

DE ORGANISATIE DER KEURINGSDIENSTEN VAN WAREN TOEGELICHT VOOR VERPLEGINGS- OFFICIEREN

DOOR IR. J. STRAUB,

Reserve-kapitein voor speciale diensten der intendance.

II. Slot van blz. 446.

Dit succes van het werk der Keuringdiensten, dat U misschien vanzelfsprekend lijkt, en uit alle statistieken duidelijk spreekt, is niettemin in krasse tegenstelling met hetgeen men in alle andere landen ziet. Daar blijft het aantal aangetroffen vervalschingen stationnair, niettegenstaande geregeld voor geconstateerde overtredingen hooge boetes worden opgelegd.

Het principieele verschil in optreden tusschen de Keuringsdiensten in Nederland en overal elders is gelegen in het aantal keuringen per jaar, dat bij ons vele malen grooter is. Toch zijn de kosten in verband met het publieke profijt gering, daar men in grove cijfers voor de kosten van den Amsterdamschen Keuringsdienst twee ton kan stellen, en het jaarlijks bespaarde bedrag voor de burgerij, doordat er geen melk met water meer wordt verkocht reeds alleen eveneens twee ton bedraagt (10% der melk, werd vroeger met rond 10% water vervalscht, bij een dagelijksch gebruik van 300.000 à 350.000 Liter).

De groote intensiteit waarmee de naleving der voorschriften hier te lande wordt gecontroleerd, spreekt het duidelijkst uit het aantal malen dat iedere neringdoende — op onregelmatige tijden — wordt geïnspecteerd. Zoo wordt een bakker gemiddeld om de 2 à 3 weken bezocht, een kruidenier om de 4 à 6 weken, een melkverkooper nog vaker, en de inspecteurs, die deze bezoeken maken zijn speciale deskundigen, aan wie misbruiken bezwaarlijk verborgen kunnen blijven, die bovendien monsters meenemen van artikelen die op het oog niet beoordeeld kunnen worden, vooral melk, maar ook jams, vetten, worst, enzovoort. Zoo zijn te Amsterdam in dienst 9 vakkundige inspecteurs voor melk, 3 voor visch, 2 voor wild en gevogelte, 5 voor kruidenierswaren, twee voor brood. De meeste dezer menschen hebben vroeger zelf in de branche zaken gedaan. Zij weten dus, wat in het algemeen aan een winkel voor eischen gesteld kunnen worden, zonder gevaar voor ambtelijke overdrijving, zij krijgen geregeld onderricht in warenkennis, met behulp van het steeds aangevuld „museum” van den Keuringsdienst, en worden volledig op de hoogte gesteld van den inhoud der Koninklijke Besluiten.

Ieder heeft een bepaald deel van de stad als arbeidsveld, waar hij alle verkoopers van zijn branche bezoekt, venters, marktkooplieden, winkeliers, maar ook de groote warenhuizen, voorzoover die de artikelen verkoopen waar hij

het toezicht over uitoefent, en de pakhuizen der grossiers. Fabrieken worden alleen volgens speciale opdracht door hen bezocht. Om allerlei redenen is het gewenscht de keurmeesters om de paar maanden van stadsdeel te laten wisselen, dit neemt echter niet weg dat op den duur de keurmeesters vrijwel alle neringdoenden waarover zij toezicht hebben leeren kennen, en van hun omstandigheden, betrouwbaarheid en vakkennis geheel op de hoogte zijn, een informatie die zich ook mededeelt aan den „chef van den buitendienst” die hun werk controleert, hun rapporten, mondeling en schriftelijk ontvangt. Van aange troffen afwijkingen wordt bovendien door het administratieve personeel op een uitgebreid kaartregister aantekening gedaan, zoodat de directeur voor de beslissing of voor een bepaalde overtreding een waarschuwing zal worden gegeven of een strafvervolgung uitgelokt, niet op den persoonlijken indruk van den keurmeester of diens chef behoeft af te gaan, maar bovendien feitelijke gegevens ter beschikking heeft omtrent vroegere overtredingen.

Het wil mij voorkomen, dat het bestaan van zulk een steeds actueel gehouden dossier van informatie over alle neringdoenden in de levensmiddelenbranche, niet slechts voor Amsterdam, maar ook voor omliggende gemeenten, en van dergelijke dossiers in de andere laboratoria van keuringsdiensten van groot belang kan zijn bij een plotselinge invoering van „zwangswirtschaft”. Maar niet alleen voor informatie over alle fabrikanten, grossiers, winkeliers van levensmiddelen, niet te vergeten ook de veehouders in den omtrek, over wier omstandigheden zij volledig ingelicht zijn, ook voor de onmiddellijke uitvoering van plotseling noodzakelijke maatregelen kunnen de keuringsdiensten van nut zijn. Immers, zij zijn gewend met deze groepen, met hun leiders, de besturen hunner vereenigingen om te gaan, deze weten hen te vinden voor het vragen van allerlei inlichtingen, voor klachten. Wordt echter zulk contact met de keuringsdiensten in tijd van nood wenschelijk geacht, dan is het aan te bevelen ook reeds in deze rustige tijden te zoeken naar punten van contact tusschen beide organisaties. En die mogelijkheden zijn gemakkelijk genoeg te vinden, en zijn van belang om aan te grijpen, ook reeds zonder de opzettelijke overweging van voorbereiding voor moeilijke tijden. Het is namelijk niet alleen de schat van informatiemateriaal over personen en zaken die in elk centrum ter beschikking staat, overal op gelijke wijze verzameld en gerangschikt, maar ook de technische staf der laboratoria, van welke geregeld voor vele doeleinden gebruik zou kunnen worden gemaakt. In bijzondere gevallen zijn bijvoorbeeld in mijn laboratorium wel chemische onderzoekingen gedaan voor de Centrale magazijnen van kleding en uitrusting, waarvoor men aldaar niet de noodige toestellen had, inlichting is gegeven over methoden van onderzoek van water voor de militaire wasscherij, een uitvoerig onderzoek naar de samenstelling van nooddrantsoensbesluit is geschied in overleg met den beheerder Hoofdvorraad. Dit alles acht ik echter gering en van toevalligen persoonlijken aard naast hetgeen ik meen dat met vrucht regel zou kunnen worden. Het komt mij voor dat ieder officier, die aanschaffingen van levensmiddelen heeft te doen een welkome gelegenheid voor beraad zal kunnen vinden bij den directeur van den Keuringsdienst in zijn rayon, zoowel wat betreft leveranciers als ook prijzen en kwaliteiten, en tegelijk een gelegenheid om monsters en geleverde artikelen volkomen onpartijdig gekeurd te krijgen, althans in gevallen waarin zijn eigen ervaring nog niet zoo groot is of in een landstreek waar hij de usances en kwaliteiten nog niet kent. Voor zulke keuringen, die immers veelal direct op het uiterlijk der waar geschieden, heeft de keuringsdienst steeds onmiddellijk een deskundige aanwezig, die hoogstens binnen enkele uren ter plaatse kan

zijn. Is een chemische analyse noodig, dan kan ook deze direct geschieden en bestaat de zekerheid, niet slechts dat zij goed wordt uitgevoerd — dat kan ieder analyst — maar dat, door de groote dagelijksche ervaring, de beste methode wordt uitgeoefend, en de uitkomst voor de beoordeeling van de kwaliteit der waar correct wordt geïnterpreteerd, want dit zijn de dingen die wél moeilijk zijn en die alleen speciale ervaring van jaren verschaft.

Zulk een geregelde verbinding zou tengevolge hebben dat de keuringsdiensten steeds beter de speciale eischen, aan militaire leveringen te stellen, zouden leeren kennen, en dus de militairen steeds op vlottere wijze van dienst zouden kunnen zijn.

UITKOMSTEN VAN INSPECTIES TER PLAATSE

(winkels, markten, venters, grenscontrôle).

Jaar	Aantal gekeurde partijen waar.	Hiervan in ondeugdelijken toestand		Gezamenlijke waarde van vernietigde waren.
		Aantal	Percent	
1922	654822	2998	0,5	68846
1923	715388	2660	0,4	42451
1924	629594	3182	0,5	39568
1925	494920	2993	0,6	38284
1926	511702	2827	0,6	61644
1927	484642	2954	0,6	35238
1928	498680	2834	0,6	152771
1929	548090	2196	0,4	108235
1930	583794	2842	0,4	58815
1931	530575	2190	0,4	61622
1932	609940	2808	0,4	58224
1933	688340	2711	0,3	51158

UITKOMSTEN VAN DE GEWICHTS-CONTRÔLE OP BROOD.

Jaar	Aantal gewogen brooden	Onder deze te licht bevonden		Aant. gerechtelijke aanklachten	Gevolgen van gerechtelijke aanklachten		
		Aantal	Procent		veroordeelende vonnissen	afgek. vervolgingen	Tot. bedr. der boeten (z. afkoopsommen)
1922	159750	9257	5,8	13	7	—	175
1923	171577	6798	4,0	42	39	—	1375
1924	165802	4758	2,9	15	15	—	655
1925	184101	5381	2,9	31	30	—	1153
1926	203510	6867	3,4	17	15	—	245
1927	235566	7632	3,2	36	34	—	514
1928	220683	6709	3,	78	52	24	887
1929	231117	5245	2,2	60	44	15	1025
1930	212789	5003	2,3	58	44	17	605,50
1931	216731	5102	2,3	62	43	19	780,—
1932	194185	4949	2,5	77	46	17	910
1933	190762	3668	1,9	75	52	19	1047

UITKOMSTEN VAN HET LABORATORIUM-ONDERZOEK VAN MELK.

Jaar	Aantal onderzochte monsters.	Onder deze van ondeugdelijke samenstelling.		Aantal gerechte lijke aanklachten	Gevolgen van gerechtelijke aanklachten		
		aantal	procent		veroordeelende vonnissen	afgek. vervolgingen	Tot. bedr. der boeten (z. afk.-sommen).
1922	26293	1737	6,6	181	162	—	5201
1923	24818	1001	4,0	164	157	—	12121
1924	27034	948	3,5	117	114	—	12722
1925	26663	759	2,8	197	103	—	7107
1926	25267	1010	4,0 ¹⁾	98	93	—	3260
1927	27487	1014	3,7	91	89	—	2955
1928	28074	981	3,5	108	79	21	3056
1929	28204	765	2,7	134	87	35	2812
1930	29169	746	2,5	122	86	29	2754
1931	26829	752	2,8	125	90	30	2011
1932	28286	1108	3,9	106	84	16	4586
1933	27876	716	2,5	91	61	26	1845

¹⁾ Eischen verscherpt!

UITKOMSTEN VAN LABORATORIUM-ONDERZOEK
(alle waren, behalve melk).

J a a r	Aantal onderzochte monsters	Hiervan ondeugdelijk, of onder verkeerde benaming verkocht	
		Aantal	Percent
1922	5155	1019	19,8
1923	4382	766	17,0
1924	3757	685	18,2
1925	4912	986	20,1
1926	5200	1162	22,3
1927	5652	1155	20,5
1928	7309	1238	16,9
1929	5927	1323	22,3
1930	4969	1137	22,8
1931	5185	1230	23,7
1932	4864	1105	22,7
1933	4700	946	20,1

Naschrift.

Dit opstel was reeds geschreven, voordat het vaststond, op welke wijze in het kader der algemeene beperking van overheidsuitgaven op de kosten der Keuringsdiensten zou worden bezuinigd. De landsregeering is hierbij voor alle diensten leidend opgetreden. Zij heeft gemeend de personeelssterkte der Keuringsdiensten sterk te moeten verminderen.

Van de beide mogelijkheden, vermindering van het aantal Keuringsdiensten of beperking van het personeel aan elk der diensten, heeft zij na langdurig

beraad het laatste gekozen, en toen, ter bespoediging der doorvoering, de in totaal gewenscht geachte personeelsbeperking over de verschillende diensten omgeslagen naar verhouding tot het aantal inwoners der keuringsgebieden, zonder veel rekening te houden met plaatselijke omstandigheden.

De beslissing is in 1933 genomen, zoodat sinds Januari 1934 sommige Keuringsdiensten, waaronder de Amsterdamsche met een beperkt personeel voortwerken. Eerst op den duur zal blijken, welken invloed de inkrimping der contrôle op de toestanden in den handel met levensmiddelen uitoefent. Het is echter duidelijk, dat al hetgeen over de intensiteit van het toezicht hierboven is medegedeeld, sinds 1 Januari 1934 geen volledige gelding meer heeft. Zoo moeten b.v. de cijfers voor aantallen keurmeesters te Amsterdam thans luiden: 5 keurmeesters voor melk, 2 voor visch, 1 voor wild en gevogelte, 5 voor kruidenierswaren, 1 voor brood. S.

BEOEFENING VAN HET TUCHT- RECHT IN DE WEERMACHT

Nu eenigen tijd geleden het „witboek” over de ongeregeldheden bij de Koninklijke marine in Ned.-Indië is verschenen, willen wij een vraag aan onze lezers voorleggen, welke in verband staat met de in dit boekwerk beschreven gebeurtenissen.

Hieronder volgen daartoe eenige regels betrekking hebbende op de ongeregeldheden te Soerabaja, voorkomende op blz. 35 en 36 van genoemd witboek, alsmede de daarop betrekking hebbende vraag.

„De grootste helft der aanwezigen (demonstreerende schepelingen) was reeds bij de nadering der politie naar de zijde van de koopvaardijhaven Tandjong-Perak ontkomen. Een hoofdagent van politie, die per motorrijwiel dien kant was opgereden, stuitte op een aantal schepelingen, waarbij eenigen met motorrijwielen, die trachtten hem den weg af te snijden. Het gelukte hem echter om hen te ontwijken en aan het hoofdbureau van politie telefonisch zijn bevinding te melden. Er werd besloten een officierspatrouille met een vrachtauto naar het haventerrein te zenden, vanwaar zij in de richting der stad zou rijden, terwijl een tweede officierspatrouille van de zijde der stad zou opmarcheeren. Deze tweede patrouille stuitte op een samenscholing van ongeveer 100 man, die aan het bevel van den officier om zich naar boord te begeven niet voldeden, doch zich in de richting van de stad aan de patrouille trachtten te onttrekken. Inmiddels kwam ook de patrouille van Tandjong Perak met den vrachtauto ter plaatse; het gelukte aan beide patrouilles slechts om een gering aantal der vluchtelingen te achterhalen en te arresteren.”

Zooals uit het bovenstaande blijkt, hebben de officierspatrouilles er mede volstaan enkele schepelingen te arresteren. Het behoeft geen betoog, dat ook andere maatregelen mogelijk waren geweest.

Gelet op de omstandigheden, waarin de beide patrouilles zich bevonden, wordt gevraagd, welke bevoegdheden — c.q. verplichtingen — dergelijke patrouilles bij de landmacht in Nederland bezitten, welke voorschriften of bepalingen daarop betrekking hebben en hoe, gelet op deze voorschriften, in een overeenkomstig geval in Nederland tegen de onruststokers opgetreden had kunnen en moeten worden.

Zooals gebruikelijk stellen wij als prijs weder een exemplaar van „De practijk van het militaire tuchtrecht” beschikbaar.

De oplossingen moeten ons uiterlijk 20 October a.s. bereiken.

De redactie brengt in herinnering, dat de antwoorden op de Tactische prijsvraag No. 2 (October-nummer, blz. 457) haar uiterlijk 1 December a.s. moeten hebben bereikt. Vroegere inzending zal echter op prijs worden gesteld. Laat niemand schromen zijn krachten te beproeven. Een groote deelname zal de redactie in staat stellen te onderkennen waar moeilijkheden schuilen, welke dienen te worden besproken.

DE LUCHTBESCHERMINGS- DEMONSTRATIE IN NIJMEGEN

DOOR J. H. VAN RIESEN,

*Kapitein der infanterie, werkzaam op het bureau luchtverdediging van den
Generalen Staj.*

De gemeente Nijmegen heeft ons, verwende bezoekers van luchtbeschermingsoefeningen, weer eens met iets nieuws verrast.

Een uitgebreide demonstratie was voorbereid met het doel de burgerij de werkzaamheden van de hulpploegen te toonen, de verschillende fasen van den alarmeerings- en waarschuwingdienst uit te leggen en de uitwerking en bestrijding van echte brandbommen te laten zien. Een „kijkoefening” („Schauübung”) in optima forma. Nu eens niet een oefening zooals er tot nu toe reeds veel zijn gehouden — met groote dankbaarheid erkennen wij overigens deze hausse in luchtbescherming, want wie is niet overtuigd van het zeer groote nut van talrijke oefeningen — welke, opgezet met het doel de algemeene leiding en de samenwerking der hulpploegen practisch te toetsen, in een compromis tusschen kijk- en hulpploegoefening onttaardde, als gevolg van de eenigszins ongewenschte aanwezigheid van het overtalrijke publiek, dat dapper de schuilkelders had verlaten.

Hier echter was de aanwezigheid van het publiek niet alleen dringend gewenscht, maar hoofdzaak. Het kon gemakkelijk de oefeningen en demonstraties volgen, welke op afzonderlijke terreinen volgens een vast programma regelmatig werden afgewerkt en genieten van de verschrikkingen van den lucht oorlog. Een luidsprekerinstallatie was aanwezig. Hierdoor kwam het instructieve karakter van de demonstratie zeer goed tot zijn recht en konden de noodige toelichtingen worden gegeven. Het averechtsche beeld van de werkelijkheid — een fout, welke natuurlijk altijd aan dergelijke kijkspelen kleeft, doch ook bij de andere „echte” oefeningen niet steeds is te vermijden — wordt ruimschoots goed gemaakt door de *grootte propagandistische waarde*. Het publiek moet weten waaruit het luchtgevaar bestaat en op de hoogte worden gebracht van de *eenvoudige, weinig kostbare beschermingsmaatregelen, welke in eigen huis ten bate van het eigen gezin kunnen worden genomen*.

De burgerij leert, hoe zij zich, eveneens uit een oogpunt van zelfbescherming, in het openbaar moet gedragen om de gevolgen van luchtaanvallen zooveel mogelijk te beperken. Hiermede raken wij de kern van het luchtbeschermingsvraagstuk. Zonder de medewerking van een begrijpende burgerij, waarvan zich niet dadelijk een paniekstemming meester maakt, is de volledigste wet op de luchtbescherming machteloos, de best opgezette gemeentelijke organisatie doelloos!

Personeel en materieel.

De demonstratie begon met een bezichtiging van eenige schuilloopgraven, en een eenvoudige ondergrondse gasschuilplaats (afgesloten met de bekende

gasgordijnen), welke op het terrein waren ingericht. Gedachtig aan het feit, dat men niet voor zijn plezier in die schuilloopgraven gaat en daarin niet te veel op comfort moet rekenen, waren ze behoorlijk smal en diep gemaakt. Dergelijke sleuven geven echter de beste bescherming tegen scherfwerking en luchtdruk. Voor het personeel van fabrieken, waar in het algemeen over weinig kelderruimte wordt beschikt, zijn zij *de* aangewezen schuilgelegenheid. Daarom waren zij hier op hun plaats.

Vervolgens had een defilé van verschillende hulpdiensten plaats, uitgerust met het benodigde materieel. Dit maakte een eenigszins soberen indruk, daar slechts een gedeelte van de vele hulpploegen — overigens zeer behoorlijk uitgerust — aanwezig was. Elke dienst was slechts door eenige manschappen vertegenwoordigd. Het gemeentelijke hoofd lbd. haastte zich dan ook mede te deelen, dat dit maar een zeer klein gedeelte van zijn personeel was. Dit is geen wonder, dank zij de in Nijmegen voor korten tijd opgerichte luchtbeschermingsvereniging onder de burgerij. Deze telt reeds meer dan 1000 contribueerende en werkende leden. *De vrijwillige personeelvoorziening, die elders zooveel zorgen baart, is in Nijmegen geen onoplosbaar vraagstuk meer.*

En we mogen ook wel verklappen, dat de diverse ploegen volgens een vastomlijnd plan en oordeelkundig over de, in twee sectoren verdeelde, stad zijn verspreid.

De ploegen bleken goed geoefend te zijn. Het ontsmetten van het terrein, nadat een mosterdgasbom was gevallen, was wel het keurigste staaltje, dat ik ooit bij de vele oefeningen op dit gebied heb gezien. Eerst traden de gasverkenneren al snuffelende op. Ze bepaalden er zich niet toe rechtstreeks te gaan naar de plaats waar de bom was gevallen, zooals nog zooveel geschiedt, *maar doorzochten het terrein in wijden omtrek.* Zoo'n bom toch heeft de onaangename eigenschap zijn vloeistofdeeltjes ver in het rond te verspreiden. Het plaatsen van de bekende waarschuwingsborden werd hierbij niet vergeten. Nadat de aard van het gas was vastgesteld en een monster van het gevaarlijke goedje was verzameld voor den hoofdscheikundige van den staf — hetgeen elders dikwijls in de drukte van het ontsmetten wordt vergeten — kwam de sproeiwagen met de neutraliseerende oplossing het terrein oprijden om dit eerst oppervlakkig te ontsmetten. De definitieve ontsmetting geschiedde door het bedekken van het besmette terrein met een flinke laag chloorkalk. Hiervoor zorgde een model uitgeruste, gekleede en geschoeide ontsmettingsploeg, bewapend met bakken, gevuld met deze stof, die met de handen op het terrein werd geworpen. Naar mijn meening moeten hiervoor schoppen of iets dergelijks worden aangewend. Mechanische verspreiding is nog beter.

Het behandelen en vervoeren van de gewonden geschiedde snel en doeltreffend. Hierbij werd niet de fout gemaakt, een door gas besmette gewonde in de onmiddellijke nabijheid van den gevallen gasbom eerst even kalmpjes en volgens de regelen der kunst te verbinden. *Onmiddellijk weg uit de gevaarlijke omgeving was het parool.* En terecht, niet alleen heeft de gewonde bij lang verblijf in de besmette omgeving groote kans ernstig te worden vergiftigd door het mosterdgas, hetwelk door de kleeren dringt, maar ook de helpers loopen in deze zeer hooge gasconcentratie ernstig gevaar, ondanks gasmasker en beschermende kleeding. Een vullingbus raakt ook wel eens uitgeput!

Ook werden de breuken in de gas-, waterleiding en in het electrische kabelnet, veroorzaakt door brisantbommen, snel — binnen 10 minuten — door de herstellingsploegen, eveneens goed geoutilleerd, hersteld. Extra dient te wor-

den, vermeld, dat ook dit personeel, om op alle eventualiteiten voorbereid te zijn, met het gasmasker op aan den arbeid toog.

Het dragen van het gasmasker was overigens den hulpploegen tot een tweede natuur geworden.

Door den omroeper werden de diverse ploegen aan het publiek voorgesteld en hunne taken en functies in het kort aangegeven.

Nijmegen's burgerij kan — *mits zij zelf in eigen kring het hare heeft gedaan* — volkomen vertrouwen op haar luchtbeschermingsorganisatie.

Waarschuwings- en alarmeeringsdienst.

Het was een uitnemend denkbeeld van het hoofd lbd. om de toeschouwers een inzicht te geven in de verschillende opvolgende fasen van dezen dienst. (Hiervoor wordt verwezen naar de punten 11, 12, 16, 17, 18, 19 en het schema van den Leidraad Luchtbeschermingsdienst en naar een desbetreffend artikel in „Luchtgevaar”, aflevering 3). Dit is geen gemakkelijk probleem. Bij vele oefeningen is hiertegen onophoudelijk gezondigd. Het is tevens een criterium bij de beoordeeling van de geschiktheid der leiding en van de doelmatigheid van het verbindingsstelsel. Deze diensten toch vormen een der fundamenten van de organisatie. Ook wordt ons een kijkje achter de schermen gegund op de waarde en het belang van den luchtwachtdienst. Maar de belangrijkste zijde is wel, dat een goed werkende alarmeerings- en waarschuwingsdienst de bevolking het onmisbare vertrouwen geeft in de maatregelen van hoogerhand. Het hoofd lbd. verdient dus allen lof, dat hij het heeft aangedurfd deze lastige, moderne één-acter met geluidsfilm in het publiek op te voeren.

Aan de oefening lag de onderstelling ten grondslag, dat de aanvallende bombardeergroep, gemarkeerd door 3 vliegtuigen van de L.V.A. uit het Z. zou komen. De tijden waren in het goedverzorgde programma aangegeven als volgt:

1. 14.30. Ontvangst te Nijmegen van het radiotelegrafische code sein „luchtgevaar aanwezig”.
2. 14.35. Radiotelefonisch bericht: „vijandelijk escadrille vliegtuigen passeerde 14.25 de grens Z. van Eindhoven, vliegende in de richting Eindhoven”.
3. 14.40. De radioomroep meldt: „vijandelijk escadrille op 1000 m hoogte vliegt 14.35 Oost van Eindhoven in de richting Helmond”.
4. 14.45. Als boven: „vijandelijk escadrille passeert 14.40 Helmond richting Grave”.
5. 14.50. Vijandelijke vliegers in zicht van Grave (radiotelefonisch bericht).
6. 15.00. De luchtwachtpost Nijmegen meldt telefonisch: „vijandelijk escadrille van 3 vliegtuigen, 1000 m hoogte, nadert Nijmegen”.
7. 15.05. Worden de vliegtuigen door het publiek waargenomen.

Zij werpen hunne bommen echter 2000 m West van het oefenterrein af. Blijkbaar een vergissing ten opzichte van het vierkant op de stafkaart. Een slechte bombardeerbeurt, maar een goede demonstratie van „niet jeder Kugel trifft” tegenover de pacifisten—défaitisten, die tegenwoordig de luchtbescherming bombardeeren met argumenten van het kaliber: „eenige vliegtuigen vergassen Londen in een paar seconden”, en „generaal X. zegt: een stad wordt een veld van lijken door een onbekend gas, waarbij vergeleken mosterdgas nog maar een onschuldig verdoovingsmiddel is”.

Doch ter zake. De tijdstippen en berichten werden door den omroeper

aan het publiek medegedeeld en hun beteekenis voor Nijmegen nader uitgelegd. Bovendien werd gezegd op welke wijze het hoofd lbd. op deze meldingen reageerde. *Een goede methode, welke te voorbeeld aan elke gemeente kan worden gesteld!* Zoo werd achtereenvolgens aangegeven:

ad 4. De hulpdiensten worden gealarmeerd.

ad 5. Het hoofd lbd. vindt het gevaar nu zoo dreigend, dat hij het zwaarwegende besluit neemt om ook de bevolking te alarmeeren *en dus het geheele maatschappelijke leven in een groote stad stil te leggen.*

Het sein „luchtalarm” werd gegeven door achtereenvolgens eenige sirenes en stoomfluiten in werking te stellen. Deze alarmeeringsinrichtingen werden afzonderlijk op hun hoorbaarheid beproefd om na te kunnen gaan, welk instrument het beste voldeed. Zij waren echter door den grooten afstand nauwelijks hoorbaar, behalve een vierarmige sirene, welke een toon van gelijke hoogte voortbracht. M.i. moet de voorkeur worden gegeven aan een sirene met een huiltoon (afwisselende toonhoogte), welke meer verontrustend werkt en dientengevolge meer indruk maakt. Het laatste woord omtrent de alarmeeringsmiddelen is overigens nog niet gesproken; men zou eens proeven moeten nemen met sterke luidsprekers, opgesteld op punten van druk verkeer, met alarmeering langs het radio-distributie-net of — des avonds — door waarschuwendende lichtflikkeringen in de fabrieken of huiskamers, waar accoustische signalen moeilijk doordringen.

Het was jammer, dat de seinen en berichten sub. 1, 2 en 3 niet nader werden toegelicht. De demonstratie van den belangrijken waarschuwingdienst zou dan aan duidelijkheid hebben gewonnen. De toelichtingen zouden b.v. hebben kunnen luiden:

ad 1. „Dit beteekent, dat de luchtwachtdienst heeft bericht, dat vijandelijke vliegtuigen onze grens hebben overvlogen, welke melding in morsecode, langs het centraalluchtwachtbureau en den zender Scheveningen Radio *alle* Nederlandsche gemeenten heeft bereikt. Voor onze gemeente bestaat dus nog geenszins direct gevaar. Het is een algemeene waarschuwing.”

ad 2 en 3. „De richting, welke het vijandelijke eskader neemt, wordt hiermede nauwkeuriger vastgelegd, het gevaar wordt dus nader gepreciseerd. Ons hoofd lbd. echter meent, de kaart raadplegende, dat hij nog geen ingrijpende maatregelen behoeft te nemen.”

ad 4. Het door het hoofd lbd. genomen besluit — gereedstellen der hulpdiensten — had nog kunnen worden verduidelijkt door de omschrijving: „Nu is de route van den aanvaller zoodanig vastgelegd, dat Nijmegen groote kans loopt te worden aangevallen. In verband met de vliedsnelheid zal een aanval eenige minuten na 15.00 kunnen beginnen. Hoofd lbd. stelt dus nu onopvallend zijn diensten gereed om onmiddellijk te kunnen uitrukken, doch acht de tijd nog niet gekomen de geheele bevolking te alarmeeren. Eerst als zijn vooruitgeschoven uitkijkpost te Grave de vliegtuigen meldt, moet het dagelijksche leven worden stopgezet met alle daaraan verbonden gevolgen. Hiervoor zijn dan nog ongeveer tien minuten beschikbaar.

Een dergelijke toelichting van den alarmeerings- en waarschuwingdienst zou wellicht bij een volgende demonstratie nog aan duidelijkheid winnen, als op een groot bord het er bij betrokken gedeelte van de kaart van Nederland werd geschilderd en de nadering van den aanvaller zodoende aanschouwelijk werd voorgesteld.

Zoo'n voorstelling is daarom zoo nuttig, omdat het publiek wordt ingelicht omtrent de groote verantwoording, welke het hoofd lbd. tegenover de aan zijn zorgen

toevertrouwde bevolking draagt. Als de burgerij dit beseft, is wellicht de kiem gelegd voor haar onontbeerlijke medewerking. Zij kan de zware taak van het hoofd lbd. aanzienlijk helpen verlichten, door harerzijds alle zelfbeschermingsmaatregelen te nemen en zich stipt te houden aan de voorschriften ter voorkoming van panieken, die uitsluitend in haar eigen belang worden gegeven.

Brandbommen en hun bestrijding.

De proeven omtrent het blusschen van brandbommen vormden de hoofdschotel van het programma. Voordien stonden ons nog weinig ervaringen over de vernielende werking van deze na-oorlogsche surprises ten dienste. Er heerschte nog altijd verwarring op dit gebied: de Leidraad Luchtbeschermingsdienst schrijft zand als het beste blusschingsmiddel voor; en raadt water af; bij de oefening in de luchtbescherming te Luik in 1933 was evenwel gebleken dat met water minstens even goede, soms zelfs beter resultaten waren te verkrijgen. Nu is een groot deel van den sluier opgelicht.

De thermietbommen werden geplaatst op, in de buitenlucht opgestelde, houten tafels, ter dikte van een gewone plank van den zoldervloer. Gebezigd werden proefbommen van 3 kg, welke ongeveer 90 sec. konden branden. Hierbij werd uitgegaan van de gedachte: als men bommen van dit gewicht kan dooven, is men ook in staat de — volgens de litteratuur over den lucht-oorlog — normaal te gebruiken brandbommen van slechts 1 kg (brandtijd 20 à 30 sec.) te bestrijden.

Dit standpunt is logisch als het gaat, zooals in dit geval, om het nemen van blusschingsproeven op elken bom *afzonderlijk*.

Men moet echter wel bedenken, dat een bom van 1 kg nog in staat is een dak te doorboren, zoodat het resultaat van een bombardement met deze projectielen, wat betreft het *aantal* veroorzaakte branden, en de moeilijkheden aan hun *gezamenlijke* bestrijding verbonden, veel grooter kan zijn, dan van een aanval met zwaardere brandbommen.

Eerst werd de werking van een brandbom gedemonstreerd. Binnen eenige seconden was de planken vloer doorboord. De verbranding van de thermietvulling, welke met ontploffingsverschijnselen gepaard ging, waardoor stukken brandend thermiet tot op eenige meters afstand werden weggeslingerd, veroorzaakte een zoodanige hitte, dat deze op 5 m van den brandbom nog onaangenaam voelbaar was. Hieruit is dus de gevolgtrekking te maken, dat de zoldering spoedig is doorgebrand en dat en door de reactie-verschijnselen en door de stralingshitte de brandbare voorwerpen op zolder zeer spoedig zullen vlamvatten. Ook moeten bepaalde voorzorgen worden genomen om den bom te naderen. Zoodra water op den bom werd gespoten, namen de ontploffingsverschijnselen over het algemeen toe en werden nieuwe vuurhaarden door de weggespatte deelen gevormd, terwijl de primaire brand, althans binnen den vastgestelden brandtijd, geenszins werd gedoofd.

Achtereenvolgens werden door eenige firma's met diverse soorten bluschmiddelen — allen hoogstwaarschijnlijk grootendeels uit een dik soort schuim bestaande — proeven genomen op een tijdstip, dat de bom flink brandde. Hierbij werd beoogd de brand te verstikken. Geen enkele firma is hierin geslaagd. In het begin traden weer heftige ontploffingsverschijnselen op. Werd ten slotte de vlam tijdelijk gesmoord, dan kwam zij even daarna aan de onderzijde van het tafelblad (den zoldervloer) in alle hevigheid te voorschijn.

Het deed komisch aan, dat het bluschapparaat dan heel handig op de

onderzijde werd gericht, in werkelijkheid zou men hiervoor waarschijnlijk in de lamp moeten klimmen. Het verstikken van deze branden met schuim, door het vormen van een luchtdicht afsluitende laag, is dan ook uitermate moeilijk, daar bij de reactie van het ijzeroxyde met het aluminium voldoende zuurstof wordt vrijgemaakt om den vuurhaard te voeden. De secundaire branden werden met goed gevolg door deze schuim-apparaten bestreden.

Het blusschen met droog zand bleek doeltreffender te zijn. Het gelukte zonder overhaasting, gedurende 40 seconden 7 groote schoppen zand op den bom te gooien en dezen af te dekken, waarbij men hem vrij dicht kon naderen. Maar toch werd de vlam aan de onderzijde nog even zichtbaar, hoewel de vloer weinig werd beschadigd.

Een stuk ijzerblik van 1½ mm en een laag asbest van 5 mm op de planken aangebracht, boden onvoldoenden weerstand. Beide materialen en ook de vloer waren doorgebrand, laatstgenoemde mede tengevolge van het groote warmtegeleidend vermogen van beide stoffen.

Er zijn helaas geen proeven genomen met een bedekking van het hout door cellon of een andere vuur- (tevens bederf) werende laag. Ook misten wij het gebruik van onbrandbare verf of chemicaliën, waarmee de vloeren en dakspanten kunnen worden geïmpregneerd. Hieromtrent moet ook nog een oordeel worden gevormd. In Duitsche luchtbeschermings-litteratuur wordt er herhaaldelijk gewag van gemaakt.

Werd ten slotte de vloer met een laag zand, ter dikte van 10 cm bedekt en vervolgens de brandbom onder een laag zand bedolven, dan was de uitwerking op den vloer nihil.

De groote waarde van deze beschermingsmethode bleek ook bij de proef in het „riant gelegen” landhuis zonder voorgevel. Dit huisje was met pakkisten en oude rommel gemeubileerd, de stoffeering bestond uit een laag zand van de bekende dikte, welke als „Pers” fungeerde.

Deze proef, welke het organisatietalent van het hoofd lbd. in het licht stelde, vormde een waardig slot van de goed geslaagde demonstratie.

Op een tafel werd een brandbom van 3 kg tot ontsteking gebracht. In het dakspant ontplofte een bom van 10 kg, op de vloer brandden nog twee thermietbommen van 2 kg. Weldra stond de verdieping in vlammen, het houten dak bood echter langer weerstand. Toen het huis eenigen tijd had gebrand, was de brandweer spoedig het vuur met twee stralen meester. *De vloer bleef ook nu onaangestast.*

Het publiek, dat alles prachtig kon zien, genoot zichtbaar van het schouwspel. Als de bekende tegenstanders van de luchtbescherming aanwezig waren geweest, zouden zij meewarig het hoofd hebben geschud over zooveel wreedheid en „militarisme”.

De talrijke toeschouwers zullen echter wel andere, van meer burgerzin getuigende, gevolgtrekkingen hebben gemaakt, n.l. deze:

1. De best uitgeruste brandweer is machteloos bij een luchtbombardement met brandbommen, als niet de geheele bevolking in eigen huis en ten bate van het eigen gezin medewerkt.
2. Deze medewerking bestaat uit het nemen van eenvoudige beschermingsmaatregelen:
 - a. eenige dappere huisbewoners moeten op zolder als brandwacht fungeeren, als de andere in de schuilplaatsen zijn;
 - b. zoolang geen voldoende gegevens van de hierboven genoemde preparaten, welke het hout brandvrij maken, ten dienste staan, moet

- de vloer van de zolder met een laag zand van minstens 10 cm worden bedekt;
- c. de zolder moet geen bergplaats van oude rommel zijn;
 - d. kisten met zand en schoppen ter verstikking van den brandbom, benevens water of handige bluschapparaten — voor het blusschen van secundaire branden — moeten hier aanwezig zijn;
 - e. een groote schop met een dik blad, voorzien van langwerpig schild ter bescherming tegen de stralende hitte, kan worden gebruikt om den bom snel te verwijderen.
3. Bij nieuwbouw zou een dakconstructie kunnen worden toegepast, welke beveiliging geeft tegen de betrekkelijk lichte bommen. Een gewelfde laag van gewapend beton boven den zolder of hoogste verdieping, ter dikte van eenige cm, is hiertoe voldoende. Daken van driehoekige doorsnede verdienen de voorkeur boven platte.

De groote verdienste van het bestuur van de „Vereeniging voor luchtbescherming Nijmegen—Lent” ligt hierin, dat zij het publiek door de demonstratie tot nadenken heeft gebracht en het de eerste beginselen van zelfbescherming heeft geleerd.

Ook hebben de talrijke afgevaardigden van brandweerkorpsen en menig burgemeester of hoofd van den luchtbeschermingsdienst onmisbare ervaring kunnen opdoen.

De gemeente Nijmegen is prachtig voor den dag gekomen! Dit was mogelijk door het bestaan van die luchtbeschermingsvereeniging, een der beste propagandamiddelen en een lichtend voorbeeld voor onze grootste steden.

NIEUWE UITGAVEN

Die Tiere im Chemischen Kriege, door Prof. Dr. med. vet. C. E. RICHTERS. Verlagsbuchhandlung Richard Schoetz, Berlin, Wilhelmstrasse 10. Prijs M. 9.60, geb. M. 11.40.

Afgezien van het pionierswerk van den Officier Paardenarts Dr. WEEKENSTROO en van de cursussen voor Officiëren en Reserve-Officiëren Paardenartsen en Gas-officiëren, welke regelmatig aan de Militaire Gasschool worden gegeven, wordt bij ons aan het gasgevaar voor dieren over het algemeen nog slechts weinig aandacht geschonken. Het is vooral om deze reden, dat wij de belangstelling vragen voor dit gedegen werk van Generaloberveterinär Dr. RICHTERS, dat — hoewel in de eerste plaats geschreven voor dierenartsen — de aandacht van alle bereden Officiëren ten volle waard is. Vooral de hoofdstukken II (de gevoeligheid van dieren voor strijdgassen), III (de eigenschappen der strijdgassen en hun inwerking op dieren) en VII (gasbescherming van dieren) zijn belangrijk voor een ieder, die te velde de zorg voor paarden, honden of duiven heeft te dragen.

In hoofdstuk VI wordt nagegaan in hoeverre dieren (in het bijzonder honden) bruikbaar zijn als „gasverkenner”. Hoewel de aan dit vraagstuk gewijde beschouwingen zeker belangwekkend zijn, staan wij toch sceptisch tegenover de hierin uitgesproken verwachtingen.

Een groot aantal afbeeldingen zijn tusschen den tekst opgenomen.

F.

OPTREDEN VAN HET BATALJON BIJ HET VERTRAGEND GEVECHT

door C. J. A. VAN DER HEEM,
Kapitein der infanterie, Leeraar K. M. A.
met 2 schetsen.

(Zie De M.S. Aug. blz. 342 en Sept. blz. 390).

BEVELEN EN MAATREGELN VAN ONDERCOMMANDANTEN.

Wij zullen thans in 't kort de maatregelen en bevelen vermelden, die door een gedeelte der ondercommandanten als gevolg van de bevelen van den B.C. (zie blz. 393 e.v.) worden genomen.

a. De tirailleurcompagnieën.

Onmiddellijk na ontvangst van het voorloopig mondeling bevel van den B. C. begeben de commandanten der tirailleurcompagnieën zich naar hun onderdeel. Stellingverkenning is in dit geval uitgesloten, maar de commandanten der 1ste en 2de compagnie kennen het terrein reeds en kunnen dus zonder voorafgaande verkenning verschillende maatregelen nemen. De C.—3—I—10 R.I. zal den dag af moeten wachten, maar niettemin reeds zijn sectiën naar de vermoedelijk door hen te bezetten punten kunnen dirigeren.

De C. Cn. moeten nu overwegen (zie I.R. II A punt 185):

- 1°. de wijze waarop zij de beschikbare vuurkracht zullen verdeelen en gebruiken;
- 2°. of zij een compagniereserve zullen vormen en zoo ja, waar zij deze zullen plaatsen en hoe zij deze zullen gebruiken;
- 3°. hoe in verband met het onder 1°. en 2°. vermelde, de sectiën moeten worden opgesteld;
- 4°. de wijze, waarop het terrein in staat van verdediging moet worden gebracht.

Nemen wij als voorbeeld 1—I—10 R.I. Schets 4 geeft den toestand dier compagnie in den nacht van 16 op 17 Juni om 3.00.

Volgens de bevelen van den B. C. moet de frontlijn teruggenomen worden ongeveer tot aan den boschrand. De commandanten der 1ste en 2de compagnie zijn echter bekend met het kopjesterrein, dat zich in het gedeelte van de Doornspijksche Heide bevindt, waar hun compagnieën stelling moeten nemen. Zij besluiten daarom, na onderling overleg te hebben gepleegd, de frontlijn in hun vak iets vóór den boschrand te kiezen, o.a. tot aan hoogte 14.4 om de volgende redenen:

— het schootsveld west van het kopjesterrein is beter en wijder dan west van den boschrand;

— een gedekt teruggaan uit het kopjesterrein is mogelijk, ook bij dag;

— het terrein west van het kopjesterrein is voor een aanvallenden vijand minder voordeelig dan west van den boschrand, waar het kopjesterrein een aanval juist zal begunstigen.

Hoe moet nu C.—1—I—10 R.I. de beschikbare vuurkracht verdeelen? (Zie I. R. II A. punt 93). Het geheele terrein tusschen Zoom en de spoorbaan moet zoo krachtig mogelijk bevuurd kunnen worden. Hij kan *nu* niet vaststellen hoe die vuren precies moeten liggen. De bepaling ervan moet hij voorloopig aan het initiatief van de S. Cn. overlaten. Wel kan hij de S. Cn. het terreindeel opgeven, dat zij voor hun rekening krijgen. Het front, dat aan 1—I—10 R.I. is toegewezen, is belangrijk breeder dan dat, hetwelk de compagnie tot nu toe innam. Hier doet zich n.l. het geval voor, besproken in I. R. II A. punt 33, waarin het volgend beginsel is neergelegd:

Bij het *vertragend gevecht* maakt de infanterie gebruik van haar vuur om met weinig troepen den vijand langen tijd op te houden. Daardoor wordt de opstelling noodgedwongen ondiep en het weerstandsvermogen tegen een krachtigen aanval gering. Van een dergelijken aanval is echter tot nu toe geen sprake en de vijand zal daartoe slechts kunnen overgaan na aanzienlijke voorbereidingen. Zooals nog blijken zal is de compagnie dan ook zeer goed in staat in het haar toebedeelde vak den vijand een voorloopig halt toe te roepen. Blijkt uit binnengekomen inlichtingen, dat de tegenstander zich tot een krachtigen aanval voorbereidt, dan is het de bedoeling tijdig, op bevel van hoogerhand, en liefst gedurende den nacht terug te gaan.

In verband met een en ander besluit de C.—1—I—10 R.I. drie sectiën in voorste lijn te plaatsen en wel in volgorde van rechts naar links 2de, 1ste en 3de sectie. Deze sectiën nestelen zich in het kopjesterrein west van het bosch. De 4e sectie wordt compagniereserve en komt in den boschrand. Oordeelkundig opgesteld kan zij op krachtige wijze medewerken aan het bevuren van het voorterrein.

Dit alles overweegt de C.C. reeds tijdens het teruggaan naar zijn cp, want de tijd dringt. Hij moet snel handelen. Spoedig zal de dag aanbreken en hij wil vóór dit tijdstip reeds met de verplaatsing van de sectiën begonnen zijn. Hij moet daarom volstaan met het geven van korte bevelen tot het voorloopig bezetten van de nieuwe stelling.

De S. Cn. heeft hij reeds op zijn cp ontboden en hij geeft nu het volgende mondelinge bevel: (I.R. II A. punt 186).

1. Geen nadere bijzonderheden omtrent den **vijand**.

2. Ons bataljon zal een **verdedigende stelling** innemen met zeer breed front in den oostrand van de Doornspijksche Heide.

Aan onze compagnie is het **vak** toegewezen loopende van Zoom tot en met de spoorbaan.

Rechts van ons staat III—R. Gr., *links* 2—I—10 R.I.

3. De **frontlijn** loopt in ons vak van Zoom, West langs het langwerpige boschperceel tot den hoogen den (dit terreinvoorwerp is den S. Cn. bekend en werd den vorigen dag meermalen in bevelen en aanwijzingen genoemd) en van hier naar hoogte 14.4. In het vak van 2—I—10 R.I. loopt zij daarna weer terug naar hoogte 18.0.

4. De compagnie zal de stelling als volgt bezetten:

— **3 voorsecties** in volgorde van rechts naar links: 2e sectie, 1e sectie en 3e sectie.

— *2e sectie* op het nabij Zoom liggend kopjesterrein;

— *1e sectie* tusschen den hoogen den en het witgeverfde hek in de ijzerdraadafsluiting (ook dit terreinvoorwerp is bij de compagnie bekend);

— *3e sectie* op het kopjesterrein rondom hoogte 14.4.

— **Compagniereserve** wordt de *4e sectie*; in den rand van het langwerpige bosch met den rechtervleugel 150 van de N.W. punt.

5. **Vuuropdrachten.** Maatregelen nemen ten einde het terrein voor uw vak geheel met vuur te kunnen bestrijken (hoofdopdracht) en in geval het eigen front niet en een nevenfront wel aangevallen wordt, vuur voor het nevenvak te kunnen brengen (nevenopdracht).

6. **Regeling der verplaatsing.**

— *2e sectie.* Marcheer langs de Oostzijde der ijzerdraadafsluiting tot in het duinterrein bij Zoom en neem op 150 à 200 m Oost van de ijzerdraadafsluiting de bevolen opstelling in.

— *4e sectie.* Marcheer met uw sectie langs de spoorbaan in N.O. richting tot het bosch, volg daarna den boschrand in N.W. richting en neem de bevolen opstelling in.

— *1e sectie.* Ga onder dekking van uw gewoergroep met de beide mitrailleurgroepen terug in N.O. richting, kompasstand 12.00, tot de ijzerdraadafsluiting en neem uw opstelling tusschen den hoogen den en het witte hek in.

— *3e sectie.* Ga onder dekking van uw gewoergroep met de beide mitrailleurgroepen terug op hoogte 14.4 en neem uw opstelling in.

7. **Voorposten.** De gewoergroep der Iste sectie blijft als voorposten met waarschuwendende taak aan den vijand.

8. **Mijn cp.** in het langwerpige bosch bij de 4e sectie.

9. **Werkzaamheden ter versterking van het terrein.** Zoodra de opstellingen zijn ingenomen beginnen met het opwerpen van gevechtsdekkingen.

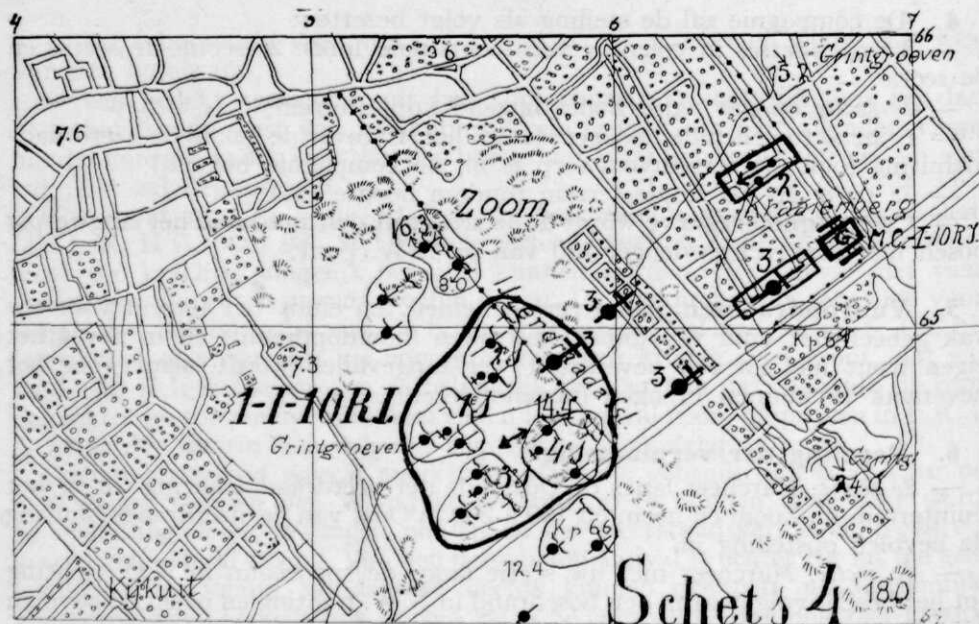
b. **De mitrailleurcompagnie.**

Ook de toestand der M. C., zooals deze was in den nacht van 16 op 17 Juni om 3.00, is aangegeven op schets 4. Er staan 3 sectiën in stelling; 1 sectie heeft opgelegd en staat gereed tot den afmarsch.

Ook hier is snel handelen Iste noodzaak. De C.—M.C. ontbiedt de sectiecommandanten bij zich en geeft tevens bevel op te leggen en zich tot onmiddellijken afmarsch gereed te houden, behalve aan de sectie geplaatst bij de spoorbaan, deze sectie blijft hier n.l. in stelling.

Na aankomst sectiecommandanten geeft hij het volgende mondelinge bevel. (De commandant der sectie, die door 2 M. C. ter beschikking is gesteld, krijgt dit bevel schriftelijk per ordonnans). (Zie I.R. II A. punt 219).

1. **Vijand** geen nadere bijzonderheden.

2. Eigen voornemens.

Ons bataljon zal een verdedigende stelling innemen in den Oostrand van de Doornspijsche Heide tusschen Zoom en een lijn $1\frac{1}{2}$ km Z. van en evenwijdig aan de spoorbaan.

3. **Frontlijn.** C.—M. C. wijst deze op zijn kaart en in het terrein aan.

4. **Taak** der M. C. is het brengen, te beginnen op grooten afstand, van krachtige vuren op het open terrein voor de frontlijn.

5. In het voorterrein bevindt zich per voorcompagnie een gewergroep op voorposten met waarschuwende taak. Omtrent de juiste plaats dezer groepen, alsmede der overige in de hws staande troepen, zullen de S. Cn. zich zoodra mogelijk overtuigen.

6. Opstelling en taak der sectiën.

- 1e sectie nabij Zoom.
Hoofdschuitsrichting kompasstand 34.00.
- 2e sectie in boschpunt N. van hoogte 18.0.
Hoofdschuitsrichting kompasstand 50.00.
- 3e sectie blijft ter plaatse in stelling.
Hoofdschuitsrichting kompasstand 50.00.
- 4e sectie in stelling Noord van hoogte 24.0 (vt 6—64).
Hoofdschuitsrichting kompasstand 32.00.
- De sectie van 2 M. C. in stelling in het boschperceeltje Z. van hoogte 26.8 (vt 8—64).
Hoofdschuitsrichting 40.00.

7. **Mijn cp.** bij grintgroeven (vt 6—64).
Mijn waarnemingspost op hoogte 24.0.

8. **Verbindingen.** Telefonisch Iste sectie en mijn waarnemingspost met mij, de drie toestellen in 1 geleiding geschakeld (vergelijk V. Vbddd. punt 161).

9. **Gevechtsterrein** blijft voorloopig ter plaatse.

10. **Terreinversterking.** Onmiddellijk na het innemen der opstelling gevechtsdekkingen maken, daarna ijzerdraadversperringen.

c. De sectie mortieren.

Zie voor de plaats der sectie op het moment van de bevelsuitgifte schets 4.

Na ontvangst van het bevel van den B. C. begeeft de S. C. zich snel naar zijn onderdeel. Hij begeeft zich daarna met de stukscommandanten naar het stellingterrein en wijst de opstellingsplaats van elken mortier aan. Hoofdschuitsrichting kompasstand 42.00. Mortier- en munitiekarren in dit boschpad 50 m achterwaarts.

Na deze aanwijzingen geeft de S. C. het volgende mondelinge bevel:

1. **Vijand** geen nadere bijzonderheden.

2. **Eigen voornemens.** Het bataljon waarbij wij zijn ingedeeld zal een verdedigende stelling innemen tusschen Zoom (gelegen voor het bosch waarin wij staan, ± 1 km N.W. van ons) en een lijn $1\frac{1}{2}$ km Z. van en evenwijdig aan de spoorbaan, die van hier in Z.W. richting loopt.

3. **De frontlijn** is voorloopig bepaald in den voorrand van het bosch, ± 100 m voor ons. Op 't oogenblik zijn er nog troepen tot op 1200 m voor ons in het voorterrein.

4. Er komt per voorcompagnie een groep op **voorposten** met waarschuwendende taak.

5. Voor te bereiden vuren.

A. op grintgroeven (vt 4—64 en vt 5—64).

B. op Kijkuit (vt 4—64).

6. **Mijn cp.** in voorrand boschperceel nabij de spoorbaan.

De S. C. gaat vervolgens met de beide stukscommandanten naar zijn cp. en geeft daar een voorloopig vuurbevel. Hij verzoekt den B. C. een telefoonverbinding tusschen zijn eigen cp. en die van den B. C. aan te leggen langs het stellingterrein der mortieren en daar een toestel in te schakelen.

Ook de overige commandanten geven dergelijke voorloopige bevelen. Op blz. 395 hebben wij aangenomen, dat de B. C. onmiddellijk na het licht worden ter verkenning vooruit gaat.

Ook de ondercommandanten doen dit, krijgen tevens nieuwe bevelen van den B. C. en plegen onderling overleg. Zoo zullen b.v. de commandanten der tirailleurcompagnieën zich nauwgezet op de hoogte moeten stellen met de opstellingsplaats en de schuitsrichting der zware mitrailleurs ten einde hun sectiën zoo gunstig mogelijk in stelling te brengen.

Nadat de B. C. zijn uiteindelijke bevel gegeven heeft, kunnen ook de ondercommandanten hun definitieve bevelen geven, welke wij een volgend maal zullen bespreken.

(Wordt vervolgd).

LEVEN EN STREVEN IN DE KONINKLIJKE LANDMACHT

NIEUW BENOEMDE KOLONELS.

Kolonel van den Gen. Staf J. J. VAN
SANTEN, Chef Staf H. K. V.

Kolonel van den Gen. Staf J. HARBERTS,
Hoofd Hoofd-afd. Gen. Staf ten bureele
Ch. G. S.

MOTORDIENST.

Gedurende de, in Sept. j.l. in het Oostelijk gedeelte van Overijssel en Gelderland, door de Schoolcompagnie van den Motordienst, gehouden Kampeer- en Bivakkeeroefeningen werd o.a. één dag benut om na te gaan in hoeverre een eventueele invoering van motortractie bij sommige, thans nog door paarden voortbewogen, verplegingsvoertuigen op terreinbezwaren zou kunnen stuiten.

De hiertoe gehouden proef ging uit van een tactische onderstelling, welke gebezigd was bij de in 1933 te 's-Gravenhage gehouden „Cursus Oudere Kapiteins”.

Hierbij was — in een verdedigingsstelling — één der regimenten infanterie zoodanig in de hws opgesteld, dat het in het toegewezen vak voor den aan- en afvoer alleen kon beschikken over

mulle zandwegen, welke nabij de aanvullingsplaats uitliepen op verharde landwegen. Deze zandwegen waren op den dag van de proef door de regen op de voorafgaande dagen, over vrij groote afstanden veranderd in moddercomplexen, terwijl de diepe karrensporen grootendeels vol water stonden en daardoor een zeer zachte bodem hadden.

Het eerste gedeelte van de proef werd overdag gehouden.

Hierbij legden twee groepen van vijf normaal (dus als de met paarden bespannen verplegingsvoertuigen) belaste anderhalftons Fordvrachtwagens het aangewezen circuit (aanvullingsplaats — opstellingsplaats der troepen — aanvullingsplaats) zonder stoornis met ongeveer 20 km snelheid per uur af.

Des avonds werd de proef herhaald. De wagens waren toen elk met ongeveer 250 kg extra belast. Gereden werd grootendeels met gedoofde lichten. Aangezien de maan laatste kwartier stond, was het absoluut donker. Bovendien was het zeer heïig, zoodat het zicht slecht was. De diepe karrensporen bleken nu bij het rijden een probaat middel om te controleeren of de wagens het pad volgden. Ook dit gedeelte van de proef verliep zonder bijzonderheden. De bereikte snelheid was ongeveer gelijk aan die van overdag.

Op de hierbij afgedrukte foto staan de auto's gereed voor den afmarsch, zooveel mogelijk gedekt tegen zicht van vliegers. Duidelijk is te onderkennen, dat de weg niet gemakkelijk was; zelfs waterplassen zijn zichtbaar.

Waar de proef onder dergelijke omstandigheden een zoo gunstig verloop had, kan zeer zeker worden aangenomen dat het terrein geen bezwaar oplevert om vorengenoemde tractiewijziging door te voeren.

v. L.

NAMEN VAN KAZERNES.

DEPARTEMENT VAN DEFENSIE.

Vde afd. No. 17.

DE MINISTER VAN DEFENSIE,

Bepaalt, — daartoe voor zooveel noodig gemachtigd door Hare Majesteit de Koningin, bij Kabinetsrescript van 1 September 1934, No. 54 — dat onderstaande kazernes in den vervolge de namen zullen dragen, als achter elke kazerne is vermeld en dat zulks voor elk dezer kazernes zal worden vastgelegd in een oorkonde, welke t.z.t. aan den Kazernecommandant zal worden toegezonden.

Draagt den Commandanten van de in deze kazernes gelegerde troepen op, zulks op gepaste wijze ter kennis te brengen van het onder hunne bevelen dienend personeel en daarbij de verdiensten jegens den lande van dengene, wiens naam aan de kazerne wordt geschonken uiteen te zetten, waartoe de noodige gegevens kunnen worden verkregen bij den Directeur van het Krijgsgeschiedkundig Archief.

Infanteriekazerne No. 1 te <i>Ede</i>	— Mauritskazerne.
Infanteriekazerne No. 2 te <i>Ede</i>	— Johan Willem Frisokazerne.
Infanteriekazerne te <i>Maastricht</i>	— Tapijnkazerne.
Infanteriekazerne No. 1 te <i>Nijmegen</i>	— Krayenhoffkazerne.
Infanteriekazerne No. 2 te <i>Nijmegen</i>	— Snijderskazerne.
Infanteriekazerne te <i>Venlo</i>	— Frederik Hendrikkazerne.
Infanteriekazerne aan de Oranjelaan te <i>Harderwijk</i>	— Jan van Nassaukazerne.
Infanteriekazerne te <i>Groningen</i>	— Rabenhauptkazerne.
Cavaleriekazerne te <i>Breda</i>	— Trip van Zoutlandtkazerne.
Cavaleriekazerne te <i>Deventer</i>	— Boreelkazerne.
Kazerne voor de Luchtdoelartillerie te <i>Utrecht</i>	— Hojelkazerne.
Veldartilleriekazerne te <i>Breda</i>	— Seeligkazerne.
Veldartilleriekazerne No. 1 te <i>Ede</i>	— Arthur Koolkazerne.
Veldartilleriekazerne No. 2 te <i>Ede</i>	— Van Essenkazerne.
Kazerne voor de Bereden Wapens te <i>Amersfoort</i>	— Prins Willem III-kazerne.
Kazerne voor het Artilleriepaardendepôt te <i>Tilburg</i>	— Generaal-Majoor Kromhoutkazerne.
Kazerne voor de Pontonniers te <i>Dordrecht</i>	— Benthienkazerne.
Kazerne voor den Motordienst te <i>Haarlem</i>	— Ripperdakazerne.

's-Gravenhage, 24 September 1934.

Voor den Minister,
De Secretaris-Generaal,
(get.) C. P. VAN GINKEL.

WEERFONDS-WEERGELDHEFFING.

En bekende uitspraak van JOHAN DE WIT houdt in, dat de Nederlandsche natie slechts geneigd is voor hare securiteit te vigeleeren, indien haar de perikelen klaar voor oogen staan. De geschiedboeken vermelden dan ook op tal van plaatsen, hoe in tijden van crisis overhaast maatregelen moesten worden genomen om de leemten van het krijgswezen aan te vullen. Koopvaarders werden in oorlogsschepen omgetimmerd, de werftrouwen werd geroerd, kerkklokken werden tot geschut versmolten, de vestingwallen werden van tuintjes ontdaan en in staat van verdediging gebracht. Oudtijds was dit alles mogelijk, thans is het dat niet meer. De vorming en materiele uitrusting van een moderne strijdmacht vraagt jaren, zij kan niet meer worden geïmproviseerd. Deze waarheid was echter, althans tot voor kort, niet tot ons volk doorgedrongen. Vandaar dat in het tijdperk van hoogconjunctuur na den oorlog zelfs een groot gedeelte van hen, die eenzijdige ontwapening verwierpen, genoeg namen met de facade van een weermacht. Oorlogsgevaar was immers de eerste jaren niet te duchten en mocht de toestand weer dreigender worden, dan kon men wel verder zien! Spaarzaam en krap werden de gelden voor 's lands defensie toegemeten. Met het hiervan voor de landmacht bestemde deel moest het legerbestuur mede den achterstand inhalen, welke in de oorlogsjaren noodwendig was ontstaan tusschen de materiele uitrusting van ons leger en die van de ex-belligenten. Afgesloten als wij waren geweest van de wereldmacht en zelf verstoken van de noodige grondstoffen had ons legerbestuur zich deze jaren zelfs het noodzakelijkste niet kunnen verschaffen (zie het boek van oud-minister BOSBOOM), de legers der oorlogvoerende waren daarentegen gedurende vier jaar door de industrie van schier de geheele wereld toegerust. De ons omringende legers bleven echter na 1918 niet staan om ons gelegenheid te geven op gelijke hoogte te komen. Terwijl ons legerbestuur naar vermogen trachtte onze uitrusting geleidelijk te brengen op den stand van 1918 — in hoofdzaak gekenmerkt door een ruime voorziening met mitrailleurs en een sterke artillerie — traden de andere legers reeds in een nieuwe phase, waarvan vliegtuig en vechtwagen de kenmerkendste uitingen zijn. Hoezeer derhalve de materiele uitrusting van ons leger sedert 1918 op zichzelf genomen ook is verbeterd, t.o.v. die van eventuele tegenstanders is de achterstand nog groot.

Thans is de wind gekeerd. Aan een deel van ons volk staan de perikelen thans klaar voor oogen en dit deel wenscht een leger, dat ook in materieel opzicht van het noodige voorzien is. Doch helaas, ook in finantieel opzicht is nu de wind gekeerd. De vette jaren zijn voorbij — voor wat betreft 's lands defensie onvoldoende benut — de magere jaren zijn gekomen en er is alle reden om bekommerd te zijn.

Ziedaar in enkele regels het probleem, waarvoor men zich thans t.o.v. de landsverdediging ziet gesteld. Behoeft het te verwonderen, dat zij, die de ernst van den toestand beseffen, naar een oplossing van dit vraagstuk zoeken? Van verschillende zijden wordt deze gezocht in de vorming van een *weerfonds*, een fonds, dat de Minister van Defensie in staat zal stellen op korten termijn den achterstand in te halen en, evenals in 1914 het geval was, een redelijke verhouding te scheppen tusschen de materiele uitrusting van ons leger en die der legers van de ons omringende landen. Het *Verbond voor Nationaal Herstel* is hiertoe in het orgaan van 12 Oct. j.l., onder de leuzen „tegen geestloosheid, weerloosheid, werkloosheid” een campagne begonnen. In het orgaan van de vereeniging „*Ons Leger*” van Sept. 1934 brengt de reserve-luitenant-kolonel LINDEN hetzelfde denkbeeld naar voren. De moeilijkheid is uiteraard de gelden te vinden om bedoeld fonds te vormen. Van beide genoemde zijden wordt hiertoe o.m. gedacht aan de instelling van een *weergeldheffing of weerbelasting*, op te brengen door hen, die door de wet worden vrijgesteld van den werkelijken dienst. Overste LINDEN werkt dit denkbeeld in zijn artikel nader uit. Nationaal Herstel bepaalt zich voors hands tot het aangeven van de groote lijnen. Het denkbeeld is niet nieuw, herhaaldelijk is het reeds gepropageerd, doch steeds tevergeefs. Dit behoeft echter niet af te schrikken. Dergelijke denkbeelden kunnen tal van jaren onverwezenlijkbaar schijnen, is de tijd echter rijp geworden, dan blijkt de uitvoering plotseling zeer wel mogelijk. De groote waarde van het steeds weer naar voren brengen en uiteenzetten van dergelijke denkbeelden achten wij gelegen in het feit, dat op deze wijze de volksgeest er langzamerhand aan gewend geraakt en tenslotte de groote massa het als min of meer vanzelfsprekend aanvaard. Uit dit oogpunt verdienen de voorstellen van Nationaal Herstel en van Overste LINDEN onze volle waardeering en bevelen wij deze in aller belangstelling aan. Laat ieder in eigen kring het mogelijke doen om het tijdstip nabij te brengen, waarop de in genoemde voorstellen vervatte gedachte verwezenlijkbaar is. Is het eenmaal zoo ver, dan zal de technische uitvoering zich zeker laten vinden.

BIJWONEN VAN DE ITALIAANSCHEN MANOEUVRES IN 1934.

De Koning en MUSSOLINI met gevolg op het terrein der manoeuvres.

Gevolg gevende aan een door de Italiaansche tot de Nederlandsche Regeering gericht uitnodiging om de legermanoeuvres door eenige officieren te doen bijwonen, meldden zich Luitenant-kolonel van den Generalen Staf VAN DEN BENT en Kapitein van den Generalen Staf VAN DE PLASSCHE den 18en Augustus 1934 te *Bologna* bij den Generaal MARINETTI, hoofdgeleider der vreemde officieren.

In totaal werden deze manoeuvres bijgewoond door 57 officieren, behorende tot 23 verschillende vreemde landen.

De buitenlandsche officieren werden te *Bologna* op de meest hartelijke en gastvrije wijze ontvangen. Op verschillende dagen woonden zij de oefeningen bij in het onmiddellijk gevolg van den Koning, den Kroonprins en den Duce.

21 Augustus vond in den namiddag een ontvangst van alle buitenlandsche militaire missies en van verschillende hooge militaire- en civiele autoriteiten plaats op het gemeentehuis te *Bologna*.

23 Augustus werd door de vreemde officieren gezamenlijk een krans gelegd in het *Spidario* te *Bologna*, welke als opschrift droeg: „aan de zonen van *Bologna*, gevallen in den oorlog, de hen eerende vreemde officieren”.

De manoeuvres vonden van 19 (Zondag) tot en met 24 Augustus plaats in het moeilijke, aan water arme Apenijnengebied van *Toscane* en *Emilia*. De eenige verbindingen van beteekenis worden in dit terrein gevormd door den spoorweg *Bologna—Rome* en door den autoweg *Bologna—Florence*.

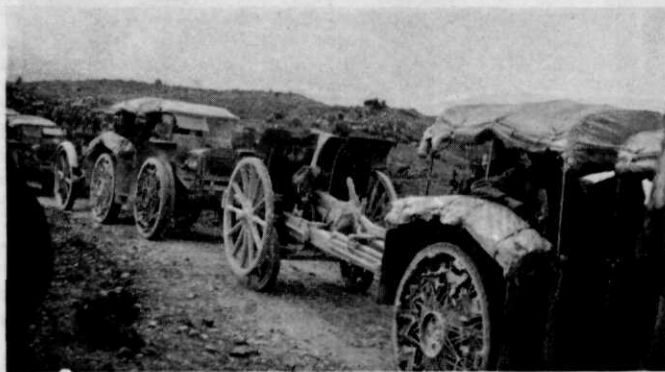
Aan de manoeuvres, welke, onder hoogste leiding van den Koning en van MUSSOLINI, gedirigeerd werden door Generaal GRAZIOLI, werd door 5 legerkorpsen (gedeeltelijk gemarkeerd) en door 1 lichte divisie, in totaal \pm 100.000 man deelgenomen. Zij droegen het karakter van den bewegingsoorlog. De onderstelling, die voor de oefeningen als grondslag diende, was ongeveer de volgende:

Nadat op dag X in beide aan elkaar grenzende landen de algemeene mobilisatie is bevolen en de vijandelijkheden onmiddellijk daarop zijn aangevangen, hebben tot dag X + 6 gevechten plaats aan de grens, tusschen de door beide tegenstanders vooruitgeschoven beveiligings-afdeelingen.

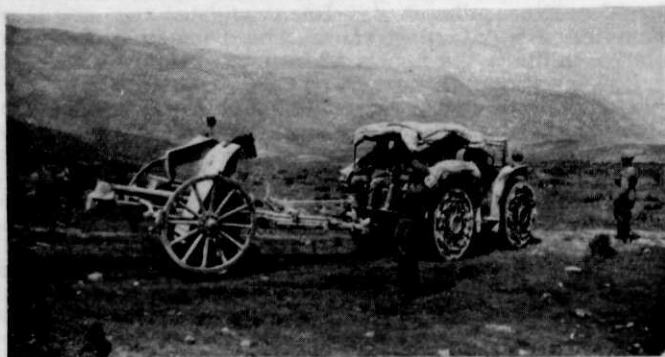
Deze hebben enerzijds ten doel het verkrijgen van tijdwinst, noodig om de mobilisatie en concentratie der groote eenheden ongestoord te voltrekken en maatregelen te treffen voor een aanvankelijk defensief optreden;

Het hoofd der Nederlandse Missie, de toegevoegde Major van den Generalen Staf van het Italiaansche leger en de Generaal GUISSAU, hoofd van de Zwitsersche Missie.

Artillerie der lichte divisie.

Artillerie der lichte divisie (op den voorgrond links Generaal VAN DEN BERGEN van het Belgische leger).

anderzijds om, gebruikmakende van een oogenblikkelijk bestaande meerderheid in krachten, door partiële aanvallen den uitgangstoestand te verbeteren voor een algemeen offensief der in opmarsch zijnde legers.

Doel van de oefening — waarbij de tegenstanders dus van den aanvang af met elkaar in nauw contact waren —, was vnl. om na te gaan of, gelet op de in het buitenland heerschende meeningen omtrent de moderne oorlogvoering, de tot nu toe bestaande

Italiaansche inzichten, weergegeven in reglementen en voorschriften, alsmede de bewapening, op de hoogte van den tijd kunnen worden geacht.

Als merkwaardigheid zij vermeld, dat op den rustdag (21 Augustus) door een volgens de nieuwste begrippen samengesteld bataljon infanterie midden in het manoeuvre-terrein een gevechtsoefening werd gehouden, waarbij uitsluitend met scherpe infanterie- en artilleriemunitie werd geschoten.

Omtrent het verloop der manoeuvres zal binnenkort door de uitgezonden officieren een rapport aan den Minister van Defensie worden uitgebracht.

BERICHTEN VAN PERSONEEL AARD.

Bij de Lichte troepen.

Bevorderd.

tot kapitein bij het R.W., met ingang van 1 November 1934:

eerste-luitenant H. L. G. LAMBERT en B. P. F. VAN DRIEL, beiden van dat regiment.

Overplaatsingen.

Luitenant-kolonel H. F. M. BARON VAN VOORST TOT VOORST, van den Generalen Staf, overgeplaatst bij het wapen der cavalerie en benoemd tot commandant van het R.W., 1 Nov.

Ritmeester A. M. C. MAZEL, eervol ontheven uit de functie van officier voor spec. diensten bij het 4e half R.H. en belast met het commando over 4—I R.H.

Ritmeester H. J. FRUIN, van 3—I R.H., bestemd tot officier voor speciale diensten bij het 4e half R.H.

Ritmeester Jhr. J. G. A. VAN SPENGLER, belast met het commando over 3—I R.H., 1 Oct.

Eervol ontslagen.

Reserve-eerste-luitenant N. L. J. VAN HAAREN en reserve-tweede-luitenant A. F. WOLF, beiden van II R.H., 1 Oct.

Bij de overige wapens en dienstvakken.

Benoemd.

tot tweede-luitenant bij het 19e R.I.:

cadet-sergeant J. A. COLLARD, van de K.M.A., 16 Oct.

Bevorderd.

tot reserve-officier van gezondheid der eerste klasse:

reserve-officiere van gezondheid der tweede klasse Dr. V. M. E. WINTERS (20 Oct.),

M. HARTMAN (27 Oct.) en H. A. VOGELZANG (30 Oct.).

tot reserve-paardenarts der eerste klasse:

reserve-paardenartsen der tweede klasse F. J. M. ROELVINK en H. J. HEILERSIG, beiden 18 Oct.

tot eerste-luitenant, met ingang van 28 October 1934:

tweede-luitenant J. VAN NIEUWENHUIJZEN en G. A. A. P. KLOEG, beiden van 3 R.I.,

G. W. F. DONKER, van 5 R.I., J. B. P. BLOK, van 7 R.I., N. J. J. VAN DAM, van 14 R.I.,

W. SIERKSMA, van 17 R.I., J. VAN HEUVELEN, van 18 R.I., C. J. VERMEULEN, van 19

R.I., H. MOSKIE, van 20 R.I. en J. L. JANNES, van 22 R.I., zoomede de tweede-luitenant

der infanterie op nonactiviteit J. VAN DEN BREEMER, P. W. VAN DUIN, L. VOLKER,

D. KLOP, G. DE VRIES, J. J. H. W. COUVÉE, P. A. MULLER en W. E. FROGER.

de tweede-luitenant A. STUIVENBERG, van 2 R.V.A., W. A. FEITSMA, van K.Li.A.,

A. R. H. PINO, van 1 R.V.A., J. N. PARO, van 4 R.V.A., J. ALBARDA, van K.R.A.,

J. HUSSEM, van 7 R.V.A. en R. F. SWAVING DIJKSTRA, van S.R.O.O.A.

Met ingang van 1 November 1934:

tot kolonel bij den Generalen Staf:

luitenant-kolonels J. HARBERTS en J. J. VAN SANTEN, beiden van dien staf, onderscheidenlijk chef van den staf der IVe Div. en chef van den staf der Ie Div.

tot majoor bij den Generalen Staf:

kapitein T. J. REESER, van dien staf, sous-chef van den staf van het H.K.V.

tot kapitein bij den Generalen Staf:

eerste-luitenant C. D. KAMERLING, J. H. J. GER en A. T. C. OPSOMER, onderscheidenlijk van den Staf inf., van 15 R.I. en van het 2 R.V.A.

tot luitenant-kolonel, onderscheidenlijk commandant van het 3 R.I., van het 22 R.I., van het 12 R.I., van het 10 R.I., van het 1 R.I. en van het R.J.:

majoor J. H. SONNE, F. B. A. J. JANSEN, P. W. LEVERLAND, W. M. C. J. HAFKE-MEIJER, H. J. VAN LIMBEEK en K. J. ADAMS, resp. van den Staf VII I. Brig., het 22 R.I., het 20 R.I., het R.Gr., het 8 R.I. en het R.J.

tot luitenant-kolonel bij den Staf IV I. Brig.:

majoor Mr. Dr. J. BARAS, van het 19 R.I.

tot majoor, onderscheidenlijk bij het 8 R.I., het 16 R.I., het R.Gr., den Staf VIII I. Brig., het 18 R.I., het 22 R.I., den Staf inf., het 21 R.I., het 15 R.I. en het 20 R.I.:

kapiteins H. A. RIBBIUS, H. D. BUURMAN, H. D. SCHERPENHUIJZEN, A. GOVERS, L. K. VAN LOON, J. F. DE RIDDER, W. A. DE GROOT, H. POLIS, P. N. SPRUIJT en T. H. SCHOL, resp. adjudant van de III I. Brig.; adjudant van het 4 R.I.; het 4 R.I.; van den Staf inf., toegevoegd aan den I.G.D.L.; adjudant van het 2 R.I.; adjudant van het 12 R.I.; van den Staf inf., toegevoegd aan den I. d. I.; van de Schoolcomp. M.D.; van het 11 R.I. en van den Generalen Staf, adjudant-chef van den Staf der III Div.

tot kapitein

bij het 19 R.I.:

eerste-luitenants J. TERMATEN en D. T. HENDRIKS, beiden an dat regiment.

bij het 8 R.I.:

eerste-luitenant J. VAN ENGELENBURG, van dat regiment.

bij den Staf van het wapen der infanterie:

eerste-luitenants T. VAN POPTA en J. PEL, beiden van dien staf.

bij de Schoolcomp. M.D.:

eerste-luitenant C. F. A. MILDERS, van die schoolcompagnie.

bij de S.R.O.I.:

eerste-luitenant H. W. LENDERINK, van die school.

bij het 2 R.I.:

eerste-luitenant J. DOMMISSE, van het 17 R.I.

bij het K. P. en T.:

eerste-luitenant H. H. G. BELGRAVER, van dat korps.

tot kolonel, commandant van de II A. Brig.

luitenant-kolonel Jhr. K. F. QUARLES VAN UFFORD, C.—3 R.V.A.

tot luitenant-kolonel, onderscheidenlijk C.—R.K.A. en C.—3 R.V.A.:

majoor J. H. C. BENTZ VAN DEN BERG en L. J. DE DECKER, resp. van het R.K.A. en het 7 R.V.A.

tot kapitein

eerste-luitenant J. A. DE WITTE, van het 7 R.V.A.

tot kapitein, onderscheidenlijk bij het 8 R.V.A., het 2 R.V.A. en bij het artillerie-schietkamp:

eerste-luitenants J. F. M. STEENMETSER, K. VAN RIJN en A. J. GLERUM, resp. van het 8 R.V.A., het 2 R.V.A. en het Artillerieschietkamp.

tot kolonel, Commandant in het 2e Genie-commandement.

luitenant-kolonel P. J. STUITJE, van den Staf genie.

tot luitenant-kolonel bij het R.G.Tr.:

majoor D. VAN DEN BERG, van dat regiment.

tot kapitein bij den Staf genie:

eerste-luitenant J. A. BUSCH GEERTSEMA, van dien staf.

tot kapitein bij het wapen der Koninklijke marçchaussée:

eerste-luitenant W. G. F. A. VAN WALT MEIJER, van dat wapen

tot majoor der militaire administratie bij het 6 R.I.:

kapitein W. WEISFELT, van het 1 R.V.A.

tot kapitein der militaire administratie:

eerste-luitenant H. N. MUNTJEWERFF, van het R.M.A.

tot reserve-kolonel bij den Generalen Staf:

reserve-luitenant-kolonel L. C. PREIJ, van dien staf.

tot reserve-kapitein voor speciale diensten bij den Generalen Staf:

reserve-eerste-luitenants voor speciale diensten Dr. H. GROENEWEG en Mr. C. PUNT, beiden van dien Staf.

tot reserve-kapitein voor speciale diensten bij het dienstvak der intendance:

reserve-eerste-luitenants voor speciale diensten J. BRANDS, H. KREKEL, J. F. REVALK, C. VEERDIG, Ir. J. STRAUB, H. DE MUNCK en T. M. KORTENHORST, allen van dat dienstvak.

tot reserve-luitenant-kolonel, onderscheidenlijk bij den Staf V I. Brig. en bij den Staf VI I. Brig.:

reserve-majoor G. A. DE BRAUW en Jhr. W. A. E. SNOECK, resp. van het 21 en het 15 R.I.;

tot reserve-majoor, onderscheidenlijk bij het 15 R.I., de Schoolcomp. M.D. en het 5 R.I.:

reserve-kapiteins J. J. DE MAN, J. P. BOLTEN en J. DETMAR, resp. van het 22 R.I., van de Schoolcomp. M.D. en het 5e R.I.

tot reserve-kapitein: (*)

reserve-eerste-luitnants

I. BARENS, bij 7 R.I., J. TICHELMAN, bij 14 R.I., J. J. HENDRICKX, bij 3 R.I., J. G. DE MOLENAAR, bij 22 R.I., J. J. C. ZEGERS, bij 22 R.I., W. H. HOMBERGEN, bij 13 R.I., J. F. A. ZANOLI, bij 2 R.I., L. M. SERVAES, bij 13 R.I., Mr. W. P. M. VAN DER LOO, bij 10 R.I., H. H. DE BOER, bij 21 R.I., G. KRUMER, bij 20 R.I., C. M. VAN DEN BROECKE, bij 14 R.I., W. J. DE ZEEUW, bij 14 R.I., J. J. W. WILLEMSE, bij 13 R.I., R. E. J. COLLETTE, bij 17 R.I., J. C. FRANKEN, bij 21 R.I., C. F. LOGGEN, bij 20 R.I., Z. W. M. DEURVORST, bij Schoolcomp. M.D., R. BERGMANS, bij 1 R.I., R. BUSSINK, bij 20 R.I., L. P. M. PIERSON, bij 16 R.I., G. A. VERHEIJDEN, bij 4 R.I., W. A. J. VERHEES, bij 13 R.I., M. J. P. VAN LOON, bij 2 R.I., A. C. W. NIEUWKOOP, bij 10 R.I., C. J. F. J. MAASSEN, bij 5 R.I., J. C. KRENNING, bij 22 R.I., M. HEIJNENS, bij 13 R.I., A. L. VAN HEUGTEN, bij 13 R.I., Ir. F. P. VAN RAVENSWAAIJ, bij 1 R.I., Dr. J. JONGBLOED, bij de L.V.A., H. J. M. LOEFF, bij 3 R.I., J. J. LUKINGA, bij 3 R.I., B. VAN DER PLAAT, bij 21 R.I., C. M. VAN DEN BERGH, bij 16 R.I., J. VAN DER WAL, bij 22 R.I., J. D. D. RIENSTRA, bij 1 R.I., W. J. GERRETSEN, bij 12 R.I., A. VAN DER WIJDEN, bij 5 R.I., D. G. J. DEUTZ, bij 2 R.I., P. R. A. THEUNISSEN, bij 13 R.I., H. D. VAN DER KOUWE, bij 19 R.I., H. J. TER BEEKE, bij 4 R.I., J. L. HERTOOGS, bij 14 R.I., W. L. BEERENS, bij 2 R.I., L. T. BOESTEN, bij 17 R.I., H. J. E. J. SCHÖNBERGER, bij 7 R.I., E. EKKER, bij 8 R.I., W. J. A. WOLFS, bij 17 R.I., J. P. VAN BRUGGEN, bij 11 R.I., W. G. MÜLLER, bij 12 R.I., B. BOODT, bij 16 R.I., A. VAN ASPEREN, bij 5 R.I., J. DE GROOT, bij 5 R.I., B. JORNA, bij 9 R.I., G. H. M. ZAHN, bij 11 R.I., A. W. BRUMMELMAN, bij 11 R.I., J. BELLINGA, bij Schoolcomp. M.D., M. VAN ZALINGEN, bij 16 R.I., J. HELDER, bij 5 R.I., N. P. T. J. ROORDA VAN EIJSINGA, bij 7 R.I., A. VAN VLIJMEN, bij 16 R.I., H. J. A. EICH, bij 8 R.I., C. J. KLOOTS, bij 4 R.I., J. M. VAN GRIENSVEN, bij 6 R.I., L. H. POTT, bij 9 R.I., H. TEN BRUG, bij 9 R.I., G. H. KOUDIJS, bij 20 R.I., E. E. MEULMAN, bij 12 R.I., H. VAN OMMEREN, bij 17 R.I., T. M. P. VAN DER VEEN, bij Schoolcomp. M.D., A. B. RABOU, bij 17 R.I., J. DE LINT, bij 6 R.I., W. F. EIJSVOGEL, bij 18 R.I., F. J. J. M. BONARIUS, bij 10 R.I., J. W. J. PANIS, bij 6 R.I., G. H. RODENBURG, bij 19 R.I., J. E. HOVING, bij 18 R.I., A. M. D. GLERUM, bij 15 R.I., A. C. NAARSTIG, bij 21 R.I., N. F. DHERSIGNIJ, bij 21 R.I., F. CORSTIUS, bij 11 R.I., D. S. HEINSMA, bij 11 R.I., J. W. TAP, bij 11 R.I., R. R. DE VRIES, bij 21 R.I., H. C. SCHIPPER, bij 18 R.I., F. M. GESCHER, bij 17 R.I., J. A. EILERS, bij 5 R.I., B. T. W. PARSON, bij 21 R.I., D. C. VAN ALEWIJK, bij 19 R.I., C. J. MELIS, bij 6 R.I., J. HARTMAN, bij 14 R.I., J. WILKENS, bij 9 R.I., D. VAN LINGEN, bij 8 R.I., G. D. BOKHOUT, bij 6 R.I., J. VAN DER WAL, bij 10 R.I., B. M. J. BOELEN, bij 6 R.I., J. SLORT, bij 18 R.I., H. K. STERKENBURG, bij 17 R.I., A. J. AARTS, bij 3 R.I., A. M. C. SCHOUTEN, bij 15 R.I., W. J. L. DE LANGE, bij 4 R.I., J. MACHIELSEN, bij 16 R.I., A. M. H. ROOTHAERT, bij 6 R.I., E. P. C. WOLFS, bij 2 R.I., T. O. B. GÜNTHER, bij 4 R.I., J. D. HAIJE, bij 8 R.I., A. H. DE VOS, bij 14 R.I., J. H. G. P. MATLA, bij 4 R.I., P. A. GEELHOEDT, bij 14 R.I., J. KOENS, bij 4 R.I.

tot reserve-luitenant-kolonel, onderscheidenlijk bij den Staf IV A. Brig. en bij het R.K.A.:

reserve-majoor Jhr. D. R. GEVERS DEIJNOOT en H. J. KAREL, resp. van het 1 R.V.A. en het R.K.A.

tot reserve-kapitein bij het R.G.Tr.:

reserve-eerste-luitnants Ir. J. STELLING, Ir. F. J. RIBBIUS, Ir. R. MEULENHOF, Ir. J. A. PLAIZIER, Ir. J. C. STOFFELS en Ir. J. L. A. M. VAN ROESSEL, allen van dat regiment.

Gerekend van 1 Mei 1934:

tot reserve-kapitein bij het 8 R.I.,

reserve-eerste-luitenant E. J. A. MEIJERINK, van dat regiment.

(*) De namen in volgorde van de ranglijst.

Gerekend van 11 September 1934:

tot reserve-kapitein bij het 7 R.V.A.

reserve-eerste-luitenant H. VAN DER MAADEN, van dat regiment.

Met ingang van 1 November 1934:

tot luitenant-kolonel.

majoor A. P. H. BOELLAARD, commandant der 2e Divisie Kon. marechaussée.

tot majoor, commandant der 1e Divisie Koninklijke marechaussée,

kapitein A. W. DE KONINGH, van de 4e Divisie van dat wapen.

Met ingang van 16 October 1934:

tot reserve-dirigerend paardenarts met den rang van majoor,

reserve-paardenarts der eerste klasse Prof. Dr. J. Roos.

Overplaatsingen, detacheringen, enz.

Majoor H. H. THODEN VAN VELZEN en J. DWARS, onderscheidenlijk van het 15 R.I. en van het 21 R.I., overgeplaatst bij den Generalen Staf, met bestemming resp. tot „toegevoegd aan den Chef” en tot chef van den staf der IVe Divisie.

Eerste-luitenant G. A. ADRIAANSEN, van het 11 R.I., overgeplaatst bij den Plaatselijken Staf en bestemd tot plaatselijke-adjutant te Breda.

Kapitein A. Q. H. DIJXHOORN, van den Generalen Staf, overgeplaatst bij het wapen der infanterie en ingedeeld bij het 4 R.I.

Kolonels J. HARBERTS en J. J. VAN SANTEN zijn bestemd onderscheidenlijk om te worden toegevoegd aan den Chef en tot chef van den staf van het H.K.V.

Kapiteins van den Generalen Staf C. D. KAMERLING, J. H. JAGER en A. T. C. OPSOMER zijn bestemd onderscheidenlijk tot adjunct-chef van den Staf der Vg.H., tot toegevoegd aan den Chef (G.S.I.) en tot toegevoegd aan den Chef (G.S.I.).

Luitenant-kolonel A. R. VAN DEN BENT, van den Generalen Staf, wordt chef van den staf der Ie Div.

Kapitein A. G. J. M. F. VAN DER KROON, van den Generalen Staf, is bestemd tot adjunct-chef van den Staf der IIIe Div.

Kapitein J. G. M. VAN DE PLASSCHE, van den Generalen Staf, is geplaatst bij G.S. III.

Majoor J. J. P. DRIESSEN, van het 18 R.I., overgeplaatst bij den Staf VII I.Brig. en bestemd tot Commandant van de Landstormgroep Zwolle.

Luitenant-kolonel W. M. F. E. P. DE JAGER, van Staf inf. toegevoegd aan den I. d. I., benoemd tot commandant van het R.Gr.

Luitenant-kolonel J. M. RIDDER VAN RAPPARD, commandant van het R.K.A., benoemd tot commandant van het R.M.A., onder eervolle ontheffing uit zijn tegenwoordig commando.

Majoor R. P. J. VAN DEN BERG VAN SAPAROEIA, van den Staf III A.Brig., benoemd tot commandant van het K.R.A.

Kolonel W. N. BECKING, eervol ontheven als commandant in het 2e Genie-commandement en benoemd tot commandant van het R.G.Tr.

Eerste-luitenant der militaire administratie W. J. P. DUIJNE, van het 19 R.I., overgeplaatst bij het 1 R.V.A.

Majoor J. VISSER, van het 16 R.I., overgeplaatst bij het R.J. en bestemd tot hoofd-instructeur.

Eerste-luitenant P. A. VAN HATTUM, van de S.R.O.I., overgeplaatst bij het R.Gr.

Majoor A. KLOEKE, van den Staf VIII I.Brig., overgeplaatst bij den Staf VII.Brig., en bestemd tot Indeelingsdistrictscommandant te Maastricht.

Kapitein W. P. LANDZAAT, eervol ontheven van de functiën van adjudant van het 13 R.I., overgeplaatst bij den Staf inf. en toegevoegd aan den I.G.D.L.

Majoor A. GOVERS wordt majoor-toegevoegd aan C.—VIII I.Brig.

Majoor W. A. DE GROOT, van den Staf inf. blijft toegevoegd aan de I. d. I.

Eerste-luitenant B. A. SJOERDSMA, van het 5 R.I., gedetacheerd bij het R.Gr. (bij B.T.)

Majoor A. SNOEK, van den Staf IV I.Brig. overgeplaatst bij het 19 R.I. als hoofd-instructeur.

Majoor H. D. SCHERPENHUIJZEN, van het R.Gr., H. A. RIBBIUS, van het 8 R.I., P. N. SPRUIJT, van het 15 R.I., H. D. BUURMAN, van het 16 R.I., L. K. VAN LOON, van het 18 R.I., T. H. SCHOL, van het 20 R.I., H. POLIS, van het 21 R.I. en J. F. DE RIDDER, van het 22e R.I., zijn bestemd tot hoofd-instructeur bij hun regiment.

Majoor G. A. VAN HULSTIJN, van het 7 R.V.A. en Kapitein A. VAN DER WAAG, van het R.K.A. bestemd tot hoofd-instructeur.

Kapitein A. V. M. J. M. GOULMY, van het 3 R.V.A., toegevoegd aan C.—III A.Brig.

Officier van gezondheid der tweede klasse P. J. KOOPMAN, overgeplaatst van 's-Gravenhage naar Groningen.

Eerste-luitenants F. G. VAN ALTENA, A. ROSMULLER, L. A. PALING en W. DE BOER, onderscheidenlijk van het 14, het 12, het 2 en het 6 R.I., overgeplaatst bij de S.R.O.I.

Eerste-luitenant N. J. KANAAR, ontheven van zijne detachering bij den Topografischen dienst en overgeplaatst bij het 11 R.I. (1 Jan. 1935).

Eerste-luitenant H. H. BLOM, van het 16 R.I., werkzaam gesteld ten bureele van den Ch.G.S., 1 Nov.

Kapitein C. BLOK, van de S.R.O.I., overgeplaatst bij het 17 R.I.

Kapitein A. B. MULDER, eervol ontheven van de functiën van adjudant van het R.K.A., overgeplaatst bij den Staf art. en toegevoegd aan den D.M.L.

Eerste-luitenants W. J. A. VIS, en F. A. NIEUWLAND, onderscheidenlijk van het 16 R.I. en van het dienstvak der militaire administratie bij het 2 R.V.A., werkzaam gesteld onder de bevelen van den H.I.

Kapitein Ir. J. GOVERS en eerste-luitenants P. T. A. GOOSSENS en C. G. VAN MOURIK, worden op 1 Nov. a.s. ingedeeld onderscheidenlijk bij het 3, het 2 en het 5 R.V.A.

Reserve-kapitein M. J. H. DAUTZENBERG, van het 12 R.I., overgeplaatst bij het 13 R.I.

Tweede-luitenant J. N. PARO, van het 8 R.V.A., overgeplaatst bij het 4 R.V.A.

Eerste-luitenant W. A. M. LOOMANS, van het 17 R.I., overgeplaatst bij het 2 R.I.

Eerste-luitenant A. J. M. OUDENAMPSEN, van het 2 R.I., overgeplaatst bij het 17 R.I.

Eerste-luitenant G. WILSCHUT, van het K. P. en T., gedetacheerd bij de Comm. van proefneming.

Eerste-luitenant G. C. BERENSCHOT, van het Landst.verband Zwolle, overgeplaatst bij het 5 R.I.

Eerste-luitenant J. W. G. CORNET, van het Landst.verband Zwolle, benoemd tot adjudant van de Landstormgroep Zwolle.

Tweede-luitenant A. E. BUENO DE MESQUITA, wordt 1 Nov. a.s. ontheven van zijn detachering bij het K.R.A. en keert bij het 4 R.V.A. terug.

Tweede-luitenant H. C. GAUTIER, van het 15 R.I., overgeplaatst bij het 11 R.I.

Eerste-luitenant J. HOF, van het 22 R.I., op verzoek ontheven van zijne detachering bij de Comm. van proefneming.

Eerste-luitenant J. PORTHEINE, van het Artilleriepaardendepôt, overgeplaatst bij het K.R.A. op 1 Nov.

Kolonel-titulair Jhr. W. LAMAN TRIP, eervol ontheven van zijne plaatsing bij den Grooten Staf, ter beschikking gesteld van den Minister van Defensie en benoemd met ingang van 15 Oct. tot adjudant in buitengewonen dienst van Hare Majesteit de Koningin.

Eerste-luitenant J. H. BRUIJN, van het 2 R.V.A., gedetacheerd bij de Comm. van proefneming en overgeplaatst bij het K.Lu.A.

Eervol ontslagen.

Reserve-officieren van gezondheid der eerste klasse N. J. TELJER, P. BOER en C. M. J. H. G. SLUIJTERS (21 Sept.).

Reserve-kapitein W. P. J. VAN OIRSCHOT, van het 3 R.I., 13 Oct.

Decoratiën.

Kolonel-titulair Jhr. W. LAMAN TRIP, van den Grooten Staf, Officier in de Orde van Oranje-Nassau.

Eerste-luitenant-vlieger J. H. VAN GIessen, Ridder in de Orde van de Kroon van Italië.

UIT DE LEGERORDERS.

Nr. 269. Ministerieele kennisgeving van 25 September 1934, IIde Afd., B., nr. 18 (in uittreksel).

DE PRACTIJK VAN HET MILITAIRE TUCHTRECHT.

Bij de N.V. Boek- en Kunstdrukkerij v/h MOUTON & Co., te 's-Gravenhage is verschenen en tegen den prijs van f 0.65 verkrijgbaar gesteld de „Tweede verstrekking van aanvullingen” op het boekwerk „De practijk van het militaire tuchtrecht”, ter grootte van ± 55 bedrukte bladzijden.

Nr. 272. Ministerieele beschikking van 29 September 1934, IIIde Afd. B, nr. 65 (in uittreksel).

EERVOLLE VERMELDING BIJ HET LEGER IN NEDERLANDSCH-INDIE,

Bij K. B. van 11 September 1934, nr. 59 is bepaald, dat bij afzonderlijke dagorders zoowel in Indië als in Nederland eervol zal worden vermeld de Majoor der infanterie van het Koninklijk Nederlandsch-Indische Leger H. AGERBEEK, terzake van zijn gedrag bij de krijgsverrichtingen in Atjeh en Onderhoorigheden in het tweede halfjaar 1933.

Nr. 276 O. Ministerieele beschikking van 1 October 1934, Litt. A ¹⁴⁵ (in uittreksel).

VERBODEN GESCHRIFTEN.

Het in bezit hebben of verspreiden van de volgende geschriften is den militairen verboden.

1. Alle publicaties, uitgegeven door eenige communistische partij of hulporganisatie.
2. Alle dagbladen en periodieken, uitgegeven door de N.V. „De Arbeiderspers”, benevens alle overige publicaties, uitgegeven door deze vennootschap, welke een politiek karakter dragen.

3. Alle publicaties van organisaties op fascistischen grondslag.

Voorts een aantal in L.O. 1931, nr. 225 O met name genoemde geschriften van anti-militaire of tuchtondermijnende strekking.

BRIEFWISSELING OVER DIENSTZAKEN.

Door de officieren op nonactiviteit, zoomede door de reserve-officieren der Koninklijke landmacht mag, sedert 1 October 1934, rechtstreeks briefwisseling worden gevoerd met de hoofden van mobilisatiebureaux, respectievelijk onder nr. 743 en 742.

NIEUWE UITGAVEN.

Die Chemische Waffe im Weltkrieg und jetzt, door Dr. ULRICH MÜLLER. 6e druk. Verlag Chemie, G.m.b.H., Berlin W. 35. Prijs geb. M. 5.50.

Aan Dr. MÜLLER's voortreffelijk werk mochten wij in een vorigen jaargang reeds een waardeerende bespreking wijden. De waarde van dit boek wordt voldoende aangetoond, door het feit, dat het binnen den tijd van twee jaren vijfmaal werd herdrukt. Dit ook voor leeken zeer goed leesbare werk behandelt voornamelijk de *gasaanvalsmiddelen* en -mogelijkheden, in het bijzonder de verschillende strijdgassen. De 6e druk verschilt niet wezenlijk van de voorgaande, slechts zijn naast een aantal kleinere aanvullingen een hoofdstuk over de ontwikkeling van de *gasbescherming* en een alphabetisch register toegevoegd. Wij mogen dan ook volstaan met onze vroegere aanbeveling te herhalen. F.

Die österreich-ungarische Landmacht nach Aufbau, Gliederung, Friedensgarnison, Einteilung und nationaler Zusammen setzung im Sommer 1914, (Ergänzungsheft 9 zum Werke „Oesterreich—Ungarns letzter Krieg”), door Oberst a.D. M. EHNL. Verlag der Militärwissenschaftlichen Mitteilungen. Weenen, Prijs R.M. 3.60.

Dit 100 bladzijden tellende werkje geeft in een tweetal tabellen (te zamen 80 pagina's groot) een overzicht van het in den inhoud opgesomde en in een 20 bladz. vullende tekst de noodige toelichtingen.

Voor hen, wier belangstelling uitgaat naar de daden van de oude O.-H. weermacht, is dit zeker een werkje, dat menig belangwekkend gegeven bevat. Schr. en uitgever verdienen een woord van hulde voor den omvangrijken arbeid en het keurig-verzorgde tabellenwerk. W.

UIT DE VAKPERS

DE INFANTERIE IN DE VERDEDIGING OP GROOTE FRONTEN.

De Commandant X. vervolgt zijn studie over bovenstaand onderwerp, waarop wij reeds eerder de aandacht van onze lezers vestigden.

Thans behandelt de auteur een regiment en om ons maar direct duidelijk te doen voelen, wat hij bedoelt, laat hij dit onderdeel een front bezetten van 6 km.

Om zijn zeer uitvoerige studie in te leiden wijst hij erop, dat deze studie bestemd is voor de instructie, waardoor hij meer in details afdaalt dan normaal het geval zou zijn.

Hij haalt daarbij een woord van Foch aan, dat wij hier onvertaald laten volgen:

„La réalité du champ de bataille est qu'on n'y étudie pas; simplement on fait „ce que l'on peut pour appliquer ce qu'on sait. Dès lors, pour y pouvoir un peu, „il faut savoir beaucoup et bien”.

Opmerkelijk is de zeer korte voorloopige order, welke de R.C. aan de twee B.C. geeft en waarin de laatste gegevens moeten vinden om hun bataljon althans voorloopig ter plaatse te brengen.

De auteur analyseert in de eerste plaats de elementen van het besluit van den R.C., als zoodanig noemt hij:

1. de opdracht;
2. de wederzijdsche toestand;
3. de beschikbare middelen;
4. het terrein.

Wij zullen de vorenstaande punten, voor zoover deze alleen betrekking hebben op dit bijzondere geval, niet weergeven.

De auteur geeft in het onderdeel „De beslissing van den Kolonel” eenige algemeene beschouwingen, welke onze aandacht ten volle waard zijn.

De auteur verwerpt al direct het idee om de twee bataljons gelijkelijk over het groote front te verdeelen. Op deze wijze handelend, heeft het groote front nergens kracht.

Uitvoerig gaat de schr. na op welke wijze de voorbataljons moeten worden opgesteld, waarbij hij — hoe kan het anders — bepaalde punten doet bezetten, terwijl de tusschenruimten alleen met vuur bestreken worden. Hierbij wordt als basis aangenomen, dat in ieder geval een aaneensluitend vuurfront moet worden verzekerd. Is dit laatste niet het geval, dan vindt de vijand een doorgang door het betrekkelijk zwakke stelsel en is de verdediging ten doode gedoemd.

Uiteraard wordt bijzondere zorg besteed aan de organisatie van het vuur, waarbij de artillerievuren worden gelegd voor het punt, waaraan de R.C. krachtens zijn opdracht en op grond van zijn verkenningen, de meeste aandacht moet besteden.

De auteur gaat na in hoeverre het wenschelijk is, dat de R.C. nog een reserve achter houdt. Logisch is de conclusie, dat in dit geval de vorming van een regimentsreserve niet doeltreffend zou zijn, in de eerste plaats omdat het toch al niet sterke front nog meer aan sterkte zou inboeten en in de tweede plaats omdat een deel van de Divisie-reserve achter het regimentsvak is opgesteld.

Voor de bevelen verwijzen wij den belangstellenden lezer naar het artikel.

Tot slot van dit overzicht willen wij erop wijzen, dat de auteur zich zeer wel bewust was van de omstandigheid, dat een uitrekken van een divisie en de onderdeelen hiervan over dergelijke groote frontbreedten alleen mogelijk is, wanneer men de hieraan verbonden nadeelen, n.l. de verminderde defensieve kracht van het ingenomen front bewust in den koop neemt en bij de verdere plannen hiermede rekening houdt.

NORMALISATIE VAN ARTILLERIEMATERIEEL.

Het is duidelijk, dat een groot aantal modellen van artilleriematerieel in oorlogstijd moeilijkheden zal baren in verband met de aanvulling van geschut en vooral van munitie. Hoe kleiner van omvang de oorlogsindustrie is, waarover een staat beschikt, van hoe overwegender belang het is, zooveel mogelijk eenheid te brengen en te handhaven in de uitrusting met materieel en munitie.

Majoor b. d. SCHNEIDER zou, wanneer met een schoone lei kon worden begonnen, het kaliber van 10⁵ als eenheidskaliber voor de geheele divisieartillerie voorstaan, daar hij de werkzaamheid van het projectiel van veldgeschut van het gebruikelijke kaliber van $\pm 7^5$ te gering acht en van meening is, dat men zich thans los moet maken van de grootste toelaatbare gewichten, die voor de vroegere tractiemogelijkheden golden. Het bestrijden van ongedekte levende doelen wil hij op korte en middelbare afstanden geheel overdragen aan de mitrailleurs, terwijl de verticaal gedekte doelen en de lichte velddekkingen dan voor rekening van het eenheidskaliber komen. Of hij daarbij een kanon en een houwtiser, een soort eenheidsvuurmond, dan wel uitsluitend een houwtiser op het oog heeft, blijkt niet duidelijk. Wel haalt hij als oorlogservaring aan, dat aan de fronten overal om lichte veldhouwtisers werd gevraagd, daar men over de resultaten, met het veldkanon verkregen, niet tevreden was. Wellicht is dit een aanwijzing, dat schrijver de oplossing zoekt in een uitrusting uitsluitend met moderne, vèrdragende lichte veldhouwtisers, hetgeen, aangenomen dat zich geen andere overwegingen tegen de invoering van een eenheidskaliber verzetten, ook ons de beste oplossing voorkomt. De constructie van een éénheidsvuurmond — kanonhouwtiser — is tot nu toe altijd gestrand op onoverkomelijke technische bezwaren.

Evenals het kaliber van 7⁵, acht de schrijver ook dat van 15 uit den tijd. Zoodra het om zwaardere, bomvrije dekkingen gaat, laat dit kaliber hem in den steek. Daarom zou hij de hogere artillerieformaties willen bewapenen met vèrdragende kanonnen van 10⁵ en mortieren van 21.

Anderen hebben nog verder willen gaan met hun normalisatieplannen. Kolonel BAUER stond indertijd een eenheidskanon van 9 voor, dat tevens geschikt moest zijn voor lucht doelbestrijding. In dit verband herinneren wij aan stemmen uit Frankrijk, aan de werken van RIMAILHO en HERZ. De schrijver echter wenscht een volledige scheiding tusschen veldartillerie en lucht doelartillerie; overigens acht hij het kaliber van 9 voor eenheidskaliber nog te gering. Wel zou hij er veel voor voelen zoo mogelijk ook de lucht doelartillerie met geschut van 10⁵ te bewapenen.

Opvallend is nog, dat schrijver als een voornaam argument voor het kaliber van 10⁵ aanvoert, dat het zich uitmuntend leent voor een beschieting met gasprojectielen. Hij is van meening, dat ondanks alle verdragen, geen veldheer zich deze mogelijkheid van bestrijding van den tegenstander zal laten ontnemen. Hij beschouwt een verdrag, waarbij overeengekomen wordt geen chemische oorlogsmiddelen te gebruiken, als een oneerlijke daad, daar niemand zich er aan wil noch kan houden. Het gas ziet hij in de toekomst als het meest humane strijdmiddel; hij is van meening, dat men zich er op zal toeleggen gassen te gebruiken, die slechts een tijdelijk buitengevechtstellen van den tegenstander tengevolge zullen hebben.

Wij zullen hier het betoog van den schrijver niet toetsen aan al zijn consequenties, waarbij vraagpunten als grootst bereikbare vuursnelheid in critieke oogenblikken, aantal schoten mede te voeren in de eerste uitrusting, totaal gewicht van de dagelijksche aanvulling voor de geheele artillerie, ontwikkeling van de tractiemogelijkheden, enz., enz., ter sprake zouden komen. Slechts willen wij er op wijzen, dat de pogingen om meer eenheid te brengen in de artilleristische uitrusting der legers, in het bijzonder sedert de invoering van getrokken achterlaadgeschut, uiterst talrijk zijn geweest, doch slechts zelden het papieren stadium te boven kwamen. Waar men over de practische bezwaren heenstapte, en een eenheidskaliber invoerde, was het uiteindelijk resultaat slechts, dat de staalkaart van modellen met één vermeerderd werd. Naar onze meening moet de normalisatie van artilleriematerieel, welke zoowel voor de voorbereiding als voor de uitvoering der materieelaanvulling gedurende een oorlog, en wel in 't bijzonder voor de aanvulling der munitie, van overwegend belang is, meer worden gezocht in de normalisatie van onderdeelen, zooals richtmiddelen, buizen, geleibanden, ontstekingsmiddelen der geschutladingen, enz. Met dankbaarheid erkennen we, dat ten onzent reeds vele stappen in deze richting zijn gedaan, en vol verwachting hopen we op een verdere ontwikkeling van ons artilleriematerieel in deze richting.

DE TECHNISCHE PROBLEMEN DER MODERNE OORLOGVOERING.

De bekende Luit. Kol. JUSTROW heeft een voordracht gehouden voor de Duitse vereeniging voor „Wehrpolitik und Wehrwissenschaften". De studie is er aan ontleend.

Schrijver begint met de oorlogvoering tot en met 1871 te vergelijken met die van thans, nu de techniek haar invloed heeft doen gelden op elk gebied. Zijn conclusie is, dat vroeger de prestaties van de soldaten en capaciteiten van den veldheer de alles-beheerschende factoren waren: het levende element beheerschte het slagveld.

Thans is daarnaast de techniek naar voren gekomen. De nieuwe oorlog stelt — zonder dat de grondbeginselen van CLAUSEWITZ worden aangetast — drie duidelijke en naar voren komende eischen, die onafhankelijk zijn van de lichamelijke prestaties der troepen, doch die zuiver technisch zijn en wel:

1. de met alle middelen te verkrijgen vroegtijdige inlichtingen, de verstoring van 's vijands opmarsch en de vernieling van alle weerstandscentra en fabrieksplaatsen in het achterland;
2. samenstelling en uitbuiting van alle middelen om de troepen zoo snel mogelijk in de juiste richting tegenover den vijand te brengen; noodzakelijke bescherming tegen luchtaanvallen van het achterland, dat met zijn inrichtingen (Mechanismus) de krachtbron voor het opereerende leger moet zijn;
3. de prestatie om alle oorlogsinstrumenten zoodanig op te voeren, dat zij een vernietigende werking kunnen uitoefenen op het geheele terrein der gevechtshandelingen.

De deskundige lezer zal nu al begrijpen, welk een enorm veld de studie bestrijkt. Wij zullen volstaan met hier alleen de onderwerpen te noemen, die de zeer deskundige schrijver de revue laat passeeren. Zij zijn de volgende:

Ad 1. Diplomatieke inlichtingsdienst en spionage in vreedetijd. Opheldering door de luchtsrijdkrachten in oorlogstijd. (Setzt schlagartig ein: kann nur durch eine zahlreiche, draufgängerische, gut ausgerüstete Fliegertruppe ausgeführt werden). Fouten, begaan in 1914. Tegenmaatregelen van de andere partij (luchtafweer aan de grens); vlieghoogten.

Ad 2. Opmarsch; mogelijkheid, dat wederzijds die opmarsch wordt verhinderd door technische middelen (luchtvlotten). Opmarsch met vliegtuigen (troepenvervoeren van bataljons in Frankrijk bij de legermanoeuvres). Voorloopig opmarsch per trein en auto. Nadeelen der spoorwegen (kwetsbare bruggen). Nadeelen van vervoer te water (langzaam, niet overal toe te passen). Beteekenis van autovervoer als reserve voor het spoorwegvervoer (bruggen!). Uitwerking van vliegerbombardementen op bruggen en spoorwegknooppunten; duur van den herstellingsarbeid. Overige doelen voor luchtbombardementen; zooals elektrische centrales, hoogovens, munitiefabrieken en -magazijnen, chemische fabrieken, machinehallen, enz. enz. Luchtbescherming; opvoeding der bevolking ten aanzien van het luchtgevaar. Soorten bommen en hun uitwerking; bescherming tegen die projectielen.

Luchtafweer met jachtvliegtuigen en luchtafweergeschut. Dracht, trefzekerheid, vuursnelheid van dit geschut; kalibers; richttoestellen.

Ad 3. Inwerking der techniek op de legerorganisatie. Vergelijking eener Duitse divisie van 1914 met een Fransche divisie van thans. Samenstelling eener Fransche luchtdivisie. Artilleristische en infanteristische bewapening. Moderne artilleristische denkbeelden; kracht der moderne, door de techniek uitgeruste, verdediging.

„De infanterie is tegenwoordig artilleristisch bewapend. Infanteristisch zijn de wapens, die de man met zich mee kan dragen zonder dat zijn tactisch-operatief voorwaartsstormen wordt belet". Tankafweer, bestrijding van mitrailleurs. Kaliber van het tankafweergeschut; projectiel; aanvangssnelheid. Kaliber en gewicht der infanteriehouwitsers (mijnwerpers). Eenheidsgeschut met tweelingsloop voor tank- en mitrailleurbestrijding. Tankdichtheid bij tankaanvallen; 1 tankafweerkanon per 100 m frontbreedte.

Artillerie. Kalibers, drachten en projectielsoorten der divisie-, legerkorps-, leger- en belegeringsartillerie. Nadeelen der te groote drachten; levensduur der kanonnen. Nadeelen van het kaliber van 7,5 cm veld op de groote afstanden. Is een veldvuurmond van b.v. 9 cm kaliber niet verkieslijker?

Uitwerking van het projectiel (die Geschosswirkung ist die eigentliche Aufgabe des artilleristischen Strebens und überhaupt der ganzen waffentechnischen Ausbildung). Gasprojectielen.

Spoorweg- en belegeringsgeschut. Zeer groote drachten (geschut van Parijs).

De schrijver eindigt met op de onvolledigheid van zijn betoog te wijzen. Hij behandelde

niet de mobilisatie der industrie, den aan- en afvoer met zijn problemen, noch de bescherming van munitievoorraaden aan het front en tallooze andere technische vraagstukken, die schrijver in bonte rij opsomt. De geheele zeeoorlog bleef buiten beschouwing (lucht- en duikbootaanvallen op de slagvloot; eenmanstorpedo's).

Wij willen de slotconclusie van den schrijver woordelijk overnemen.

„Techniek tot in de fijnste vertakkingen van de oorlogvoering; techniek in elk denkproces. De „Einorganisierung“ van alle technische mogelijkheden door de legerleiding is een eisch, als men wenscht, dat een fijn doordacht strategisch plan door deze nieuwigheden ondersteund zal worden en niet uit gebrek aan technische voorbereidingen ten val zal komen, zooals in 1914.”

„In een groote belangstelling heeft zich de techniek in het leger nooit verheugd, omdat zij schijnbaar aan het heldhaftige deel van de oorlogvoering afbreuk deed en omdat haar problemen wegens hun veelzijdigheid en hun wiskunstig karakter veel moeilijker te begrijpen zijn dan alle regels der operatieve oorlogvoering”.

„Men heeft mij van verschillende zijden verweten, dat ik bij mijn beschouwingen het operatieve deel der oorlogvoering verkleinde. Dat is niet het geval; ik wilde door mijn arbeid steeds weer slechts de beteekenis der oorlogstechniek in het juiste licht plaatsen, aangezien ook deze tak der oorlogvoering alleen dan iets groots kan presteeren, indien hem — evenals aan het operatieve gedeelte — de hem toekomende waardeering niet wordt ontzegd.”

„Ik wil een geestelijk verbond van veldheer en technicus, een samensmelting van operatief en technisch denken, een erkenning van de noodzakelijkheid van een modernen technischen opbouw met waardeering van onze eerbiedwaardige tradities.”

Wij wenschen deze prachtige studie in handen van zeer vele Nederlandsche officieren.

Wissen und Wehr, Juni 1934.

W.

HET VECHTWAGENPROBLEEM IN DEN TOEKOMSTOORLOG.

Wij Duitschers, zegt een ongenoemd schr. in onderstaand blad, hebben de vechtwagens eenmaal onderschat en daarvoor zwaar leergeld betaald. „Ik had het genoeg 15 Sept. 1916 in het Foureaux-bosch aan de Somme te zitten, toen de eerste Engelsche tanks tegen het dorp Flers debuteerden. Ik zal den geweldigen moreelen indruk nooit vergeten! Onze mitrailleurs hamerden op de monsters — tevergeefs, onze handgranaten kraakten hen tegemoet — tevergeefs, onze scherpshutters namen de kijksleuven op den korrel — tevergeefs, geen kruid scheen tegen dit nieuwe strijdmiddel gewassen. Niemand onder ons, die niet besepte, dat de oorlog voor ons verloren was, als wij niet met gelijken munt konden betalen. Daaraan kon ook het feit, dat de vechtwagens bij den rand van het dorp Flers door onze artillerie volkomen werden vernield, niets veranderen.”

Bij Flers waren 10 tanks tegen een regimentsfront aangezet, in den oorlog van morgen zullen op een frontbreedte van 30 km 1500 wagens worden ingezet. Zij zullen niet worden versnipperd, doch massaal worden gebruikt op een zwaartepunt. Wee het volk, dat zich hier niet op heeft voorbereid.

Hoe moet men zich voorbereiden? Volgens schr. niet door anti-tankgeschut. Dit zou even fout zijn als wanneer men zich tegen het luchtgevaar wilde beveiligen met luchtafweergeschut in plaats van met jachtvliegtuigen. „Der richtige Gegner des Kampfwagen ist der Kampfwagen selbst und nicht die Tank”.

Schr. huldigt derhalve een juist tegenovergestelde meening, als generaal VON EINMANNBERGER in zijn boek „Der Kampfwagenkrieg”, waarin hij het bestrijden van vechtwagens met vechtwagens „grundfalsch in jeder Hinsicht” noemt. Wij houden het met laatstgenoemde en achten ook de vergelijking tusschen vew. afweergeschut en luchtafweergeschut fout. Men denke slechts aan de trefkans van beide soorten geschut op een doel, vechtwagen respectievelijk vliegtuig, binnen hun werkzaam vuurbereik. Het lot van de vechtwagens bij Flers had schr. tot een ander oordeel moeten brengen. „Le canon est l'ennemi implacable du char”.

Militär-Wochenblatt” 1934, nr. 48.

C.

BESCHOUWING OVER HET NIEUWE FRANSCHE VOORSCHRIFT ZWARE MITRAILLEURS.

De in 1934 verschenen „Instruction pour les unités de mitrailleuses d'infanterie” bestaat — in één boekwerk — uit drie gedeelten, waarin achtereenvolgens worden behandeld: het materieel (waaronder munitie; instrumenten, enz.), de technische instructie (het stuk, enz.; organisatie; oefeningen in gesloten orde; het schieten) en het tactisch gebruik van zware mitrailleurs in het gevecht.

Luitenant-Kolonel MERSCH geeft een beschouwing over het voorschrift; uit het derde gedeelte — het tactisch gebruik van zware mitrailleurs — brengen we eenige punten naar voren. (Wij mogen den lezer er aan herinneren, dat de Fransche compagnie zware mitrailleurs bestaat uit 4 sectiën à 2 groepen à 2 stukken = 16 stukken).

Normaal worden de *vuuropdrachten* gegeven aan iedere sectie of aan iedere groep. Vuren op groote afstanden (2400—3500 m) echter worden in principe afgegeven door „groupements” van minstens 8 stukken.

Aan *indirect vuur* kan slechts dan waarde worden gehecht, als het wordt afgegeven in massa; minstens door $\frac{1}{2}$ compagnie (8 stukken).

In den aanval worden de zware mitrailleurs vóór alles bestemd tot het vormen van een *vuurbasis*, welke, naarmate de aanval voortschrijdt, naar voren wordt verplaatst. Indien slechts eenigszins mogelijk, blijven alle mitrailleurs onder bevel van den commandant der mitrailleurcompagnie; slechts wanneer het terrein niet toelaat, over de troepen heen dan wel tusschen de openingen in de formatie der troepen door te vuren, worden deelen der mitrailleurcompagnie ter beschikking gesteld van de commandanten der tirailleurcompagnieën.

S. wijdt een uitvoerige beschouwing aan de voor- en nadeelen, verbonden aan het gebruik van een vuurbasis. Wij zullen hier niet op ingaan, doch verwijzen naar de, ten deele ook in het artikel genoemde, uitgebreide literatuur over dit onderwerp. Vermelden wij nog, dat de Fransche „Instruction” hierin wel afwijkt van het Belgische voorschrift, waarin staat: „De mitrailleurs van de bataljons van het eerste échelon moeten in ruime mate (sans parcimonie) en zoo goed als de omstandigheden zulks toelaten, worden toebedeeld aan de compagnieën van het eerste échelon.”

In de verdediging wordt door de zware mitrailleurs normaal *flankeerend vuur* afgegeven; zij moeten een in de diepte gegroepeerde reeks van afsluitingsvuren afgeven. Daartoe worden zij dan ook in de diepte opgesteld; plaatsing in de voorste lijn is uitzondering.

De in de hoofdweerstandstrook opgestelde mitrailleurs nemen mede deel aan storende vuren, tegenvoorbereidingsvuren en vuren ten behoeve van de voorposten.

S. bespreekt nog verschillende ander punten: gedekte opstelling der mitrailleurs; het vuren tegen laagdalende vliegtuigen, enz.

Lezing van het artikel kan zeer worden aanbevolen.

Bulletin Belge des Sciences Militaires, September 1934. Bx.

EEN WAARDEEREND OORDEEL OVER ONZE MORTIER VAN 8.

Het ondergenoemde blad bevat een beschrijving van de Stokes-Brandt-mijnwerper, onze mortier van 8, welke besluit met de woorden:

„Samenvattend kan worden gezegd, dat de Stokes-Brandt-mijnwerper een buitengewoon gelukkige oplossing vormt. Het wapen kan de infanterie op kleine- en middelbare afstanden bijna onafhankelijk van de artillerie maken. Het is in elk opzicht de meerdere van de Deutsche voorlaadmijnwerper en overtreft de Deutsche achterlaadmijnwerper in lichtheid, beweeglijkheid en geschiktheid voor verschillende doeleinden.”

„Militär-Wochenblatt,” 4 Juli 1934.

C.

B. WOULDSTRA - LOOIJDIJK 77 - DE BILT
SPECIAAL IN FRYSCHE SPILLEN

TO WITTEN

ROGGENBREA, SÛKER BOLLE, SOESKREAKELINGEN, DRABELKOEKEN,
 JOUSTER KEALLEPOAT en OARE KOEKE, DÛMKES, TAAI, BAKKEN en nog folle maer.